КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Массой а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте
Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР
Лаккхехьарча Советен Министрий Советен орган

(С В Е Т)
Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ | 136 (4421). | ЕРА, 29 октябрь 1970 шу. | Мах 2 кап.

Советски Союза къахьегамхой! Хаддаза лаккхе къахьегама овсарле! Производствана сихагІа юкъекххахьа Іилманеи техниканеи карагІдаьннараш! Комплексни механизации автоматизации чаккхъяккха! ТІагІертте караерзае Іилма-техническии экономическии знанеш!

(КПСС ЦК ТІахьехамашцара)

БІУБЕННА ГІА БОАХАШ

1970 шера 9 бетта РСФСР промышленноста паччахьалихан план кхочашъяра итогех бола РСФСР ЦСУ хаам.

Российски Федераце промышленноста болхлошъа укх шерен бархІалгІча пятилеткан планаш хадал хьалха кхоачашъяр а КПСС XXIV съезда баха боагІІача тайпара накъобахар а дукха яхь а лелаеш мйс бетта план тІеххкоачашъяьй продукцена реализаци яра боараман изделей дукхагІдола лоархІамегІара тайпаш хьадараи, йоах РСФСР Министрий Советерча Центральни Статистически Управлене хоама тІа. ДІадахача шера йис беттаца ниййсайча дукхагІа яьккха промышленниц продукци 7,7 процент миннай.

Продукцена реализаци ярея изделей дукхагІдола лоархІамегІара тайпаш хьадарех план тІеххкоачашъяьй РСФСР ерригача промышленни министерствашен автономин республикий, крайи, областий промышленнос т о и, РСФСР дукхаен шурийн Министерствагара, Курскии Магадански областашкара дІанйкккхча.

ДІадахача шера мйс беттаца ниййсайча дукхагІа яьккхай: электроэнерги — 19 миллиард киловатт-сахьат, мехкдаьтта — 14 миллион тонн, газ — 1,5 миллиард кубически метр, кІор — 8,4 миллион тонн, чок — 1,8 миллион тонн, болат кхо миллион тонн, Іаьржача металлий прокат — 3,1 миллион тонн, болата турбаш — 33 миллион метр, минеральни удобренеш — 2,6 миллион тонн, серни кислота — 344 эзар тонн, прибораш, автоматизацен вычислительни техникан средстваш — 209 миллион сома маьхз, автомобилаш — 26,2 эзар,트ракторaш — ялх эзар, юртбоахама машинаш — 34 миллион сома маьхз, цемент — 2,3 миллион тонн, вІашагІйоалла аьшка-бетон — ши миллион совгІа кубически метр. ДукхагІа доах сийрда бесаш дола металлаш, мехкдаьттакхимен чаккхдаьккхача мехкдаьттан продукташ, продукце дукхха кхыдола тайпаш.

ДукхагІа арадец халкъо леладу товараш: эпаш, гаташ, даьреш — 90 миллион квадратни метр, тайта иь хІамаш — 537 миллион сома маьхз, тІеханахьа духеду пазата бераькъаш — 13 миллион баракъа, толата хога гІирс — 12 миллион пар, радиоприемникаши радиолаши — 295 эзар, холодильникаш — 217 эзар, баракъаш дутта машинаш — 103 — эзар, мебель — 88,4 миллион сома маьхз, хІонача шурий продукци — 616 эзар тонн, консерваш — 273 миллион банка, мІаз йоаха синтетически средстваш 22 эзар тонн.

Предприятешта оттаяь хинна къахьегама овсарал лаккхьара план промышленность бІарчча хьанйцача тІеххкоачашъяьй ДІадахача шера мйс беттаца ниййсача 7 процент совгІа лаккъенний къахьегама овсарал, хІаьта дукхагІа яьккхача ерригача промышленни продукцех 94 процент из бахьан долаш а яьккхай.

Продукцега дІабода мах лохбарех накопление ярен план кхоачашъяьй. Товарни продукци хьаьргга дІабода мах лохбарах планал совгІа кходаь ахча 400 миллион сом гаргга хилар. Промышленни предприятеша баь пайда дІадахача шера мйс беттаца ниййсбича 15 процент дукхагІа хиннаб.

РСФСР ЦСУ хоама тІа белгалдоаккх, промышленность бІарчча хьанйцача план тІеххкоачашъяьяле а, цхьайолча предприятеша кхоачашъяьяц продукци яккхара а цунна реализаци яра а, къахьегама овсарал лаккхьарен накоплени ярах енна хинна заданеш. Кхоачашъяьяза йисай минеральни удобренеш, аппаратура, химически оборудовани, кІадаш ду станокаш хьаяра, гІирсага йода хьу, вІашагІйоалла аьшка бетон кийчъяра, етта кирпишк, кІадаш, чухьнахьа духеду трикотажа баракъаш, продукце цхьадола кхы тайпаш хьадара план.

Укх шера мйс бетта халкъа боамаха юкъебидьай шера цхьа миллиард совгІа сом кходеш йола 13 миллион гаргга изобретени рационализаторски предложени.

(ТАСС).

Н. В. Подгорный Иране вахар

27 октябре Москвера Иране вахар СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный. Цун йозалле Мохаммед Реза Пехлеве, Ирана шахиншаха хьийха вахача Н. В. Подгорне дакъа лоацаргда Советски Союзо техникоэкономически новкъостал а деш яь трансиранский газопровод хьаеллача.

КПСС XXIV СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ

КПСС XXIV съезда сийна къахьегама вахте эттача Грозненски ремонтно - механически заводе дукха болхлой ба пхе шера план кхоачаш а яь, кердача пятилетка чотах къахьегаш. Царех я сверловщица Жукова Валентина Михайловна. Юкъера лаьрхІача хІара сменах нормаш 130—140 процент кхоачашъю по. Иштта дика дакъа лоац по общественни балха тІа а. ЦхьоалагІча цеке агитатора декхараш кхоачашдеш я из.

СУРТА ТІА: болх беш я сверловщица В. Жукова.

И. Пляева сурт.

Даьхенга рапорт лу

Юбилейни шера тІагІертта къахьийтача Грозненски района боахамий коа тІара оалхазараш лелайераша хадал хьалха кхоачашъяьй шера план. Района колхозашкарен совхозашкарен паччахьалихенга дІанхьахад 24,2 миллион фуъ, план 24 миллион хиннача. Соахк укх ханаца ниййсача 55 эзар дукхагІа да шар укх шера коа тІара оалхазараш, цу дамьъе 49 эзар сиха ботам а болаш.

Иштта оалхазараш дебаде аьттув балар инкубационни станцеша шоай болх дика беш хилацца дукхаденна да. Соахкарчча 170 эзар дукхагІа я укх шера яьха хІоаш, 1,2 эзар яьккхай уж укх шера. Царех хІалагІа дола дакъа бахача махага дехкад.

Из толам боаккхача чІоагІа дукха даьл 1-ча Мая цІерагІча колхоза, «Ермоловский», «Грозненский шурий» совхозий коллективаша. Иштта, 1-ча Мая цІерагІча колхозерча А. Заречнаяс кулгалдеча коа тІара оалхазараш леладеча бригадо болхлоша мйс бетта пхьаьзаш кхоабача хІара яза котама тІехьара 153 фуъ гІадальд, хІаьта «Грозненский шурий» совхозе А. Бледновас кулгалдеча бригаде — 143 фуъ. Дика хьокхамаш даьхад «Ермоловский» совхозерча В. Волкова, № 3 йолча сомий-баьладаррий совхозерча М. Сусловай бригадий коллективаша.

Района оалхазараш леладераша дика а хеташ хоам бу вай республике эттара хьалха хьалъеш хинна Староюртовски фабрика юбилейни шера болх бе йолалаях. 1975 шера 18 миллион фуъ доххал яза хургба цу фабрика. ЭгІабоаккхаш а дІанз района коа тІара оалхазараш леладеча ферман производства технолога. Цу дешагие йиш хулийтаргья кердача пятилетках паччахьалихенга 167 миллион фуъ дохка, укх пятилетке деккачул 1,6-за дукхагІа.

КПСС XXIV съезда даха доагІача тайпара накъадахара яхье баьнвача района коа тІара оалхазараш леладераша шоай тоаонаш техка а техка ер шу чаккхдалалехьа планал совгІа кхы а 2 миллион фуъ дохка лаьрхІад. ТІакха КПСС ЦК июльски Пленумо дІа маьлехкад, планал 9 процент дукхагІа кхоргда уж.

Ю. СУХОРУКОВ,
КПСС Грозненски района хьалхара секретарь.
Т. ЭСЕНБАЕВА,
къахьегамхой депутатий райсовета исполкома председатель.

ТХА БОАХАМА ТОЛАМАШ

Шелковской района Мензинсе цІерагІча колхоза экономика дукхачча доакъоех латт. Тайп-тайпара юртбоахама продукци йоаккх колхозо. Цхьабакъда тха производства кертера дакъа да лелаялага да. Боахама хьалхулача бергача пайдах 40 процент желе лу. Доккха дакъа дІалоац тха боахама экономике комсаша а. 30 процент пайда цар лу.

Хьайбашкара йоаккха продукци лаккхьара йерда накъаш лехаш ба боахама къахьегамхойн специалисташи, хІаьта цу даькъе оаза цхьаццха толамаш а бахьад. Иштта, 1966 шера хІара устагІанна тІера 4 килограмм тха даьккха дале, укх шера 4,3 килограмм даьккхад из. Йоккха гонзал йола хьайбаш лехадераш хьалкхиййнаб боахаме укх пятилетке. Иштта воккхагІа волча жа Іуно коммуниста Саитов Абдулас укх шера хІара устагІанна тІера план 4,6 килограмм хиннача 5,4 килограмм тха лергад. Цул совгІа цхьа центнер тха даккхарга дІалодар 50 процент дох а даьд. ВоккхагІа волча жа Іуно Хамидов Германа план 7 килограмм хиннача хІара жийна тІера 8,6 килограмм тха а дерга, тхан цхьан центнерге дІалодар планах лиърхІачуз 83 сом чухьанахьа даьккхад. ХІаьта П. Максимова кулгалдечча цхьоалагІча же - товарни ферма къахьегамхоша план 57 тонн йолча 60 тонн тха даьккхад.

Белгалдаха доагІа доахан леладераша даьха къахьегама толамаш а. Шерагара-шерага дахалу боахаме йоаккха шура. Иштта, укх пятилетка хьалхарча шера яьккхар 625 тонн хинналле укх шера 14 октябре 642 тонн шура яьккхай доахан леладераша. ХІаьта из продукци паччахьалихенга йоахара пхе шера план 1-ча сентябре кхоачаш а яь, хІанзале планал совгІа 70 тонн шура дІаенний боахамо Даьхенга. Цу тайпара дакъа хьокхамаш а доахаш хьайбаш леладераша къахьегар бахьан ер шу доалуш ферма хозрасчете яккхар да. Цу гІулакхо торо хулийт хІара къахьегамхочоа по баьча балхага, яьккхача продукцега хьежжа алапи дала. Ца ха а хеаш укх тІехьарча хана дикка даккхьай фермай болхлоша шоай къахьегама овсарле, йоаккхача продукце дикал.

ДукхагІа йолча доаркаша хІанзале кхоачашъяьй цхьан Іаттагара шура яккхара шера план. ХІаьта цхьайола доаркаш гарга а укх пятилетка тІеххьарча шера шоаш тІалийна хиина социалистически декхараш кхоачашдаро а. Иштта, Байрамова Читас шийн декхар кхоачашдара кхы а яккхий еза шура 83 килограмм шара яц. Янмурзаева Зоей — 319 килограмм, Исмаилова Хамисай — 110 килограмм.

Хоаш-м да хьайбашкара йоаккха продукци царол дукха доакъарга, цун дикалга хьежжа маре да хулга. Цудухьа хьалха, да хиннача тайпара дукха доакъар Іалашдаьд боахамо укх шера. Цхьабакъда план кхоачашъяьац. Кийчъе езар 3315 тонн йолча 2973 тонн мара яц йоз, план 6800 тонн йолча 5991 тонн мара Іалашъяьяц силос а. ХІаьта октябрьски цІей тІанхачалехьа цланах лерхІаш доал доакъар Іалашдаь даккха аьнна дош деннад боахама хьайбаш леладерашен механизаторашеи.

КПСС XXIV съезда кердача толамашца накъабахара республика къахьегамхоашта юкъе дьаржача социалистически яхье дакъа лоацаш, ер шу чаккхдалалехьа паччахьалихенна планал совгІа 100 тонн шура яккхаи продукци лох а да йолийташ хьайбаш Іалгара дахеи декхар тІанйцад тха боахама колхозхоша.

З. ЧУДЕНЦОВ,
Шелковской района Мензинсе цІерагІча колхоза парт- [illegible]

РЕСПУБЛИКА КХАШКА

ХІанз кхаш леладераша чІоагІа лоархІаме да хІара сахьат. ГуйраН балхаш сихагІа чакхдахара балха темпаш геттара лаккхьа къахьега делача эттаб уж. Бакъда халонаш эшав Іемача республика колхозийн совхозийн къахьегамхоша ерригa тІехьа кхача къаьтураш ханнахьа чуяла а Даьхенга дукхагІа уж йохка а гІерт октябрьски цІей гарга кхачача укх денношка.

26 октябрь тІакхоачача республика боахамий кхашка 10 эзар гектара тІара хьажкІаш чуяланза яр, керттерча даькъе уж йисай МалгІабика, Наьсарен, Сунжениски районашка. Дуга хьуккъаш 2707 гектара тІара чубенаб. Из культура чуйна яккха гаргга ба Шелковской районе, цхьабакъда, Гудермесски района боахамаша, къаьстта «Степной» яхача совхозо ледарло ю шоаш кхеба хьуккъаш чубара. ХІанзачул тІехьагІа эзар гектара тІера дуга чуда дезаш ба цу районе.

Пхе даькъах диънс тІара хьадан хад мерза оалаш. Эттара локкхагІа бола хьуккъаш кхебаьраш Урус-Мартана района свекла лелераш ба. ХІара гектара тІара 300 центнер мерза оалаш доах цар.

Планах дерхІаш хиннача тайпара гураь дув илаташ дІадийна баьччаб Ведана, Грозненски, Гудермесски, Надтеречни районашка. Ерригача республике 148 эзар гектара тІа дІалийнад илат е из дезачох 89 процент. Кхы а дукха илат дІахе деза Ачхой-Мартана, МалгІабика, Наьсарен, Сунженски, Урус-Мартана, Шаьла, Шелковской районашка. Ялаташ дІадера дикагІа йола агротехнически хатиллийтай, цудухьа чІоагІа оарцагІбоала беза боахамий механизатораш из болх сиха чакхбаьккхара.

ДІахо а зябе даьтта кийчдеш ба республика колхозийн совхозийн кхаш леладераш. Шийн ханнахьа зибь кийчъянча боахамаша тІадоагІача шера лакха хьуккъаш кхебергхиларах шеко яц. Из лоархІамо агротехнически мероприяти ханнахьа чакхъяккхара бІаржача къовсаме хьалха латт Гудермесс, Наурски, Советски, Шаьла районий кхаш леладераш. Цхьабакъда, республика бІарчча хьанйцача бІаьсти юача культурашта даьтта кийчдара темпаш геттара лоха я. ХІанзачул тІехьагІа 80 эзар гектар даьтта яха деза республика механизаторий.

Дерригa кхашкара балхаш комплексах дергдола гІулакх вІаштІехьдоккха деза боахамий кулгалхоша.

26 ОКТЯБРЬ ТІАКХОАЧАШ РЕСПУБЛИКЕ ЗЯБЬ КИЙЧЪЯРАХ ЙОЛА СВОДКА

(планах проценташ)

Ачхой - Мартана	55
Ведана	30
Грозненски	52
Гудермесски	73
МалгІабика	49
Надтеречни	60
Наьсарен	28
Наурски	67
Ножай-Юрта	44
Советски	75
Сунженски	53
Урус-Мартана	45
Шаьла	67
Шелковской	35
г. Грозный	80
Ерригача республике	58
1966 шера 27/Х хилар	46
Юрта боахама министерства колхозашен совхозашен	52
«Скотопрома» совхозаша	43
«Грозвино» объединене	62
«Консерваплодоовощ» объединене	68

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР-е РСФСР РАЙОННИ (ГОРОДСКОЙ) ХАЛКЪА СУДИЙ ХАЛКЪА ЗАСЕДАТЕЛАШ ХАРЖАРА ХАНАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

«РСФСР районни (городской) халкъа судаш харжарах йолча Положене» 70 статья ларда а лаьца, 1970 шера 22 октябрерча «РСФСР районни (городской) халкъе судий халкъе судахойн халкъа заседателийн аргІанна хоржамаш дара яьккъехьарча» РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

Нохч - ГІалгІай АССР-е РСФСР районни (городской) халкъа судий халкъа заседателаш хоржа ха 1970 шера 15 ноябрера дехо 1 декабре кхаччалца оттае.

Нохч - ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель **Н. АЛМАЗОВ.**

Нохч - ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь **Г. СКЛОКИН.**

г. Грозный.
1970 шера, 25 октябрь.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР-е РСФСР РАЙОННИ (ГОРОДСКОЙ) ХАЛКЪА СУДИЙ СПИСКАЕХИ ХАЛКЪА СУДАХОЙ ДУКХАЛАХИ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

РСФСР судоустройствах долча Закона 29 статьяи «РСФСР районни (городской) халкъа судаш харжарах йолча Положене» 18 статьяи ларде а лаьца, 1970 шера 22 октябрерча «РСФСР районни (городской) халкъе судий халкъа судахойн халкъа заседателаши аргІанна харжарах» долча РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо СОЦАМ БУ:

РСФСР районни (городской) халкъа судий список Нохч-ГІалгІай АССР хІара районе городе харжа безаш болча халкъа судахой дукхал хьа а хьокхаш кепатеха араяккха

Город Грозверча Ленински района халкъа суда — халкъа 4 судахо.

Город Грозверча Октябрьски района халкъа суда — халкъа 3 судахо.

Город Грозверча Заводской района халкъа суда — халкъа 3 судахо.

Город Грозверча Старопромысловски района халкъа суда — халкъа 2 судахо.

Ачхой-Мартана района халкъа суда — халкъа 1 судахо.

Ведана района халкъа суда — халкъа 1 судахо.

Грозненски района халкъа суда — халкъа 2 судахо.

Гудермеса города халкъа суда — халкъа 2 судахо.

МалгІабика города халкъа суда — халкъа 2 судахо.

Надтеречни района халкъа суда — халкъа 1 судахо.

Наьсарен района халкъа суда — халкъа 2 судахо.

Наурски района халкъа суда — халкъа 2 судахо.

Ножай-Юрта района халкъа суда — халкъа 1 судахо.

Советски района халкъа суда — халкъа 1 судахо.

Сунженски района халкъа суда — халкъа 2 судахо.

Урус-Мартана района халкъа суда — халкъа 1 судахо.

Шаьла района халкъа суда — халкъа 2 судахо.

Шелковской района халкъа суда — халкъа 1 судахо.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель **Н. АЛМАЗОВ.**

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь **Г. СКЛОКИН.**

г. Грозный.
1970 шера 26 октябрь.

ВЕЖАРАШХА ДОЛЧА ДОТТАГІЯЕН ХЬАЛЕ

27 октябре Кремле хилар советско-монгольски переговораш, царна юкъе дакъа лаьцар: советски оагІонгахьара — КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина, КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председатела хьалхарча заместитела Д. С. Полянскe, КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара М. А. Суслова, КПСС ЦК секретара К. Ф. Катушева, кхычар.

Монгольски оагІонгахьара — МНРП ЦК хьалхарча секретара, МНР Министрий Совета Председатела Ю. Цеденбала (делегацена керте даттар), МНРП ЦК Политбюро члена, МНР Министрий Совета Председатела хьалхарча заместитела, С. Лувсана, МНРП ЦК Политбюро члена, МНРП ЦК секретара Д. Молойжамца, МНРП ЦК Политбюро члена, МНРП ЦК секретара Н. Жагварала, МНРП ЦК Политбюро члена, МНР Министрий Совета Председатела заместитела Д. Майдара, кхычар.

Переговораш сий хана лийцар шин оагІорахьара отношенеш дІахо а шерьярен кІоаргьярен дешаш, СССР-ан МНР-ая юкъе гаргарча перспективе вІашаи леладеча экономически гІулакхий кертера лостамаш. ОагІонаш иштта вІаши дагадаьлар дунен халкъашта юкъерча актуальни проблемий хьакъехьа, а дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама хьалах а.

Переговораш хилар дот цІенача вІаши дувцар дизза кхетадарех хьале.

(ТАСС).

Безаме вІашагІкхетар

ГДР территоре тІа Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача мехкий эскарий «Герза тІагІоллара вошал» яха цхьана учениш хулаш тІахиннача Куба Компарте ЦК Политбюро члена, шоллагІча секретара, Куба Республика Премьер-Министра заместитела Революционни тІема низий министра нов. Р. Кастро Руса цІаводаш сеца массехк ди даьккхар Советски Союзе.

Вай мехка волча хана нов. Р. Кастро Рус КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева тІайийца хилар. Дог цІена а безаме а вІашагІкхийттача лийцар Советски Союзаи Куба Республиканеи юкъе вІаши леладеча тІулаккхех дола дешаш, иштта вІаши хьашт долча дунен халкъашта юкъерча хьала актуальни проблемий хьакъехьа дага а баьлар.

27 октябре нов. Р. Кастро Рус Кубе цІавахар.

ТАСС хоам

1970 шера 28 октябрагара 30 ноябрага кхаччалца йолча хана Советски Союзо, форда 80 миль хулаш радиус йолча гома чулацача, къилбаседа широта 33 градуси 00 минути малхбоален долгота 173 градуси 30 минути йола центр йолча Тайжача океана экватора районе урагІйохийтаргья ракеташ - носителаш.

ТАСС дІоала декхарийла яй Тайжача океане форден фени къекъех пайда ийбена кхыча мехкий правительствашка шоай йоагІаш йолча органашка цу районе а сигала а хІара денна 12 сахьат даьлача дехо 24 сахьат даллалца йолча хана кемаши самолеташи гІоргІоацаш дІахайтар Советски Союза правительство дехаш хилар.

ІИЛМАХОЙ-МЕДИКИЙ КОНФЕРЕНЦИ

ОРДЖОНИКИДЗЕ, 27 октябрь. (ТАСС корр.). Тахан Къилбаседа ХІирийчен столице хьайийлар офтальмологий Ерригроссийски Іилма медицински общества конференци. Цун балха юкъе дакъа лоацаш ба Москван, Ленинграда, Къилбаседа ХІирийчен, Нохч-ГІалгІайчен, Татаре, Кабардино-Балкаре, Ярославски, Рязански, Смоленски, Росте кхыча областий боахаш бола Іилмахой, хІаьта иштта Рига, Вильнюса, Запорожье, Новокузнецка кандидаташ а доктораш а.

Конференци дих ди йІахъдургья. ВІаргашта хулача лазарашта тохкамаш дарен дарба дарен лоархІамерча проблемашта хетальча докладашца ла а дугІаргда, юнцарг а я.

МОСКВА. Човнаштен кагъенначча маьженаштен дарба дара керда способ кораьй советски медикашта. Хирургашта новкъосталл оарцагІъенай ультразвук.

Ультразвука новкъосталца тІехкашта сварка яра шийн тайпара способ хьийхай профессора хирурга В. А. Поляковен Баумана цІерагІча МВТУ сварка кафедра профессора Г. А. Николаевен. Човнашта обработка яра методика эттен тешамен я. Керда способ толаме пайда эцаш я лоазий говзал даккъеча Центральни института клинике.

СУРТА ТІА: операционни хІагІа — медикаши инженераши. ТІехкашта сварка ю прибор операцена кийчъеш ба (аьрдехьара аьттехьа) йоккхагІйола операционни сестра Е. С. Головановаи Баумана цІерагІча МВТУ сварка кафедра доцент В. И. Лощилови.

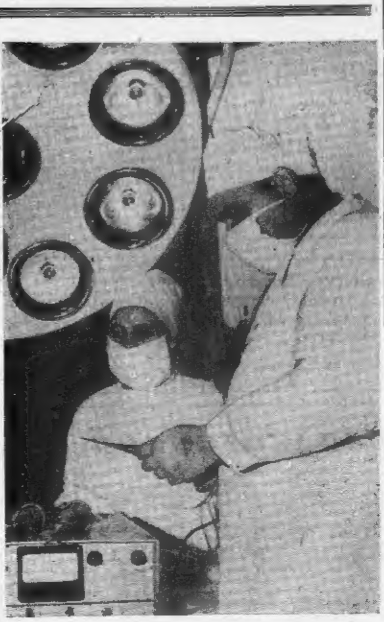

В. СОЗИНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ТАХАН–КОМСОМОЛ ХЬАХИННА ДИ

КЪОНАЛА ЦIЕЙ

ТАХАН ленински комсомола 52 шу доал. Ший ди комсомоло белгалдоаккх ленински юбилейни шера, КПСС XXIV-гIа съезд хьаелла ха тIакхоачаш, пятилетка чакхйоалача шера.

1918 шера бирсача деношка хьахиннача комсомола кIелига лаьаьнц сий дола оагIонаш дунен тIа эггара хьалхарча социалистически паччахьалкхен турпала летописа тIа.

Парте хьалхе а лелаеш цо бокхха а сий дола а диъ баьб. Ялх орден къег цун байракха тIа. Из Коммунистически партей советски халкъон комсомола балха баь мах ба.

Даьша баьча сий долча новкъа болх вай кагирхой. БоккхагIбарий опыт, цар революционни тешам коммунистически идеалаш кхоачашъяра тIехьа лоаттабеча къонсаме тешаме герз'да.

Орден лелаеча Нохч-ГIалгIайчен 150 эзар комсомолецаш кагирхой юкъе болча отрядо комсомольски цIей белгалдоаккх довккийча къахьегама толамашца.

Ударни гIишлош хьалъеча шефски новкъостал дар, руакъа кходар продукци дукхагIа арахецар, ялат дукхагIа дакхар — уж да Даьхенна республика кагирхоша луш дола совгIаташ. Вай кагирхоша шоаш ниа, хьинар, къепа тегаш кхоадаш пятилетка заданеш толамца кхоачашъяра.

ЛЕНИНА, ПАРТЕ ГIУЛАКХА–ТЕШАМЕ

Республика кагирхоша хьаьаре дакъа лоац 1970 шера 1 августа ВЛКСМ ЦК дIакхайкаьча КПСС ПК XXIV съезда хетаьча Еррига союзни къахьегама вахтана юкъе. Ерригача комсомольски организацешка дийна а дийна, партийни съезда сийна тIалйцад довнхий социалистически декхараш. Цу сий долча ден сийна тIалйнача социалистически яхьа ерригача формех пайда эц комсомола комитеташа.

Геттара дика къахьегама толамаш доах Грозненски ремонтни завода комсомольцаша. Шоай йийллача комсомольски собрание цар соцадир хIара къоначв производственника пятилетка 2 сентябрь тIакхоачаш кхоачашъергйолаш, хIаьта 1971 шера хьалхарча квартала план — 15 марта. Съезда хьалхарча хIара денна 8 сахьат задани 7 сахьата кхоачашъе дош делар.

Централни газофракционирующи установка юххьанцарча комсомольски организаце къовсам лоаттабу КПСС XXIV-ча съезда цIерагIа хила бокъо яккхара. «Красный молота» завода кочельщика Реутов Александра ший дацо — опытни котельщик Реутов Николай Александрович яхье вийхап. Наьсарен района совхоза комбайнера Евлоев Бориса Гудермесски района тракториста Исраилова Удаькат КПСС XXIV-ча съезда сийна яхь ладара тIаьхийхай.

Пропагандистий, агитаторий, лекторий новкъосташа комсомола комитеташ гIорт хIара эIаминга сагов йолон КПСС XXIV-ча съезда хийча еча ерригача коллективо йеча балха юкъе ше лоаца дакъа дIадовзийта.

Областной комсомольски организаце хIанз йолаш йолча «Вай Лениней партей гIулакха тешаме дар» яача Ерригсоюзни Ленински зачето яхь а чIоагIагIа лакхлу республика хIара комсомольски организаце денал.

Цу зачета хьалхара этап чакхьялар 2 октябре, комсомола III-ча съезде В. И. Ленина къамаьл даь 50 шу дузача дийнахь.

Ленински урока юкъе дакъа лоацаш хилар 168347 саг, царех 70597 комсомолец а волаш. Кхо эзар къоначв производственника рапорт делар цхьа шера план хьалхала хьалха кхоачашъярах. 8 эзар къоначв белхлочеаи колхозхочеаи коммунистически къахьегама ударниех цIа сийлен цIи еннай.

Ленински зачет чакхъергъя КПССа XXIV-ча съезда итогаш а цун решенеш кхоачашъяра комсомола декхараш а луваш Ерригсоюзни комсомольски собранеш.

Ленински комсомола 52 шу дизара накъадоххаш юххьанцарча комсомольски организацешка массанахьа а тематически сайреваш ю, партен комсомолан ветеранашца вIашагIбетталу, устни журналаш, ленински чтенеш ю.

Тахан Ленински комсомола 52 шу дузаш Нохч-ГIалгIайчен комсомольцаша ударни къахьегамцев дика дешарцев хьахьокх шоаш дукха езача Коммунистически парте гIулакха тешаме хилар, цар торжественно дIакхайкалу шоаш тIехьа тIайоагIача хана а В. И. Ленина васеташ сийленца кхоачашдергхилар, КПСС XXIV-ча съезда мабоагIера накъагIоргхилар.

О. МАКИЕВ.

ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома [illegible].

Хьинар айденна къахьег укх деношка КПСС XXIV съезда сийна къахьегама вахте уттача Грознерча химкомбината № 132 йолча цеха лабораторешта, комсомолкаша Королева Марияси Качевская Людмилаcи. Шоаш хаинахьеи динеш кхоачашъю цар лаьрхIараш. Денна норма 130—140 процент — нийтта сийленца накъабаьккхаб мехкарий шоай къонала цIейна.

СУРТА ТIА (аьрдехьара аьттехьа) М. Королевая, Л. Качевскаяи шоай балха моттиге.

С. Хутаева сурт.

Комсомольски организацешка

ХЬИНАР АЙДЕННА

Комсомола юбилей къахьегама толамашца, дикача гIулакхашца дезду Нажай-Юрта района кагирхоша.

Комсомольско - кагирхой звеношта, хIаьта тха уж 15 я районе, керте латтараш хьинарегIа бола комсомольцаш ба.

Саь-саи юрта ши цех я болх беш: кIувсаш дери барзигьаш тегари. Берригаш а мехкарий ба кагара хьахьегараш. Шоай комсомольски организаци я цар. Гайбулатова Аьсет керте а йолаш. Дукха гIулакхаш да шеяйн кIувсаш дерийн счета тIа, хIаьта КПСС XXIV съезда накъадолхаш лакха социалистически декхараш тIайпад цар.

Шоай цехашка художественни самодеятельность вIашагIъяллай мехкараша. ХIанз цар концерташ гел хьайбаш леладераштен кхашлеладераштен.

Укх деношка торжественно кагирхой комсомоле хьоэцаш бар. Цехашка болх беча 75 йоIах 35 йоIа ВЛКСМ член хила безам эттар.

Цхьа дика традици я тха районе кагирхой — хIара дездеш дола цIей е событи къахьегама хьинар айдарца белгалдаккха. Иштта накъабаьккхаб уж таханарча цIейкиа.

С. ДАУДОВ,

ВЛКСМ Нажай - Юрта райкома секретарь.

ДАЬЙ РЕВОЛЮЦИОННИ ТРАДИЦЕШ ДЕГIАКХУВЛ

Наурски район республике йоккхагIчарех ца я. ХIаьта иштта йоккха я цун комсомольски организаци а. Тха кагирхой кулгаш кхеду комсаш, ялат, дута.

Кагирхой къахьегама хьинар совдахарал совгIа царна тIема - патриотически кхетам ба лара, даьй традицеш дегIакхувлара дукха болх бу районa комсомольски организаце. Цецархой цIи хезача механизаторашца, боахамий дикагIа болча специалисташца вIашагIкхетараш чакхдоал оаха. Колхоза, района «ДикагIа вола ахархо» яхача конкурсе эзараш кагирхой хуа дакъа лоацаш. Цудухьа укх шера соахкарчул кхоза дегIаденад механизаторий мугIараш. Цунна юкъе дукха ба мехкарий а.

Боккхача лоархIаме дет тхона кагирхой эзаре керда обрядаши традицеши юкъехахьар. Ерригача юрта цIей хуа тхо долча кагирхошта паспорташ тела, даьча бера регистраци ю. Советски Эскаре кагирхой тIабеха, иштта кхыдола денош.

С. АЮБОВ.

ВЛКСМ Наурски райкома секретарь.

ГОВЗА АХАРХОЙ

ТАХАН, комсомола 52 шу дизар дездеш, ше дойкхал а деш кагирхошта рапорт лу В. И. Ленина 100 шу дизара сийна тIайийца хинна социалистически декхараш со керте латтача комсомольско-кагирхой бригада сийленца кхоачашдаь хиларах. 140 саг ва бригаде. Уж ба моллагIа тIадилла гIулакх чакхдаккхара низох, доналах, говзалах шоайла саг тIехьавеллийтаргвоаца кагий нах, мехкарий.

Са дешар лард йолаш доага кьаьокх укх масалаша. Тхо шера план оаха кхаь шерен ворхI беттах кхоачашъяьй. Цхьабагъда тха кагирхой дешаре а тIаккхуш ба. Коммунизм хьалъерий кодекса дIадехкача бесса шоай профессе говзал, политически знаней боарам лакйбу цар. Тха кагирхой заочно деша бегIа институташка, техникумашка. Масала, дикагIа бола механизатораш М. Асхабов, Л. Исходжиев, С.- Х. Эльсиев заочно юртбоахама институт йоаккхаш ба, хIаьта иккар леладараш Р. Дибиров, С. Мадарсултанов заочно техникумашка дешаш ба.

КIеажг - дунза тхоай балаах дувцаргда аз 1000 гектар лаьтта леладу бригада. Оаха кхью укх тайпара культураш: кIа, шекара свекла, хьажкIаш, тьамка, гидуаргаш. Йиъ звено я уж культураш кхаваш. Звеношта юкъе даим социалистически яхь лоаттаю оаха, хIаьта котъьиначарна белгалаь моральни а материальни а поощренеш ю оаха. Цу гIулакхо кагирхой хьинар айду, къахьегамцара безам совбоаккх.

Итт шу хьалхе тха бригада вIашагIтехача дар из. ЛоархIдеnаьзар тхо тхоашта хьалхашка оттаьча заданех. Цу дешa керттера баьхан малагIа да тоакар. Тоъаш бацар механизатораш, къахьегам вIаштIехьбоаккхача, кхашта гIулакх деча дукха кхоачамбоацараш дар. ХIаьта оаха уж дIадаькар.

ХIанз ма эшша говза механизатораш ба бригада. Механизаторий курсаш бригаде оаха хьаеллярах хиннад из. Цул совгIа Наурски района Калиновскерчеи Сунжански районе Серноводскерчеи профтехучилищашка механизаторий курсашка а ахийтаб оаха тхоай кагирхой. Механизаторий говзал дами лакхъяра йоаллю ю оаха, юмаю агротехнически приемаш.

Дунза тереш ю бригада членаша лаьтта леладера культура лаккъяра. Минеральнии органически удобренеш шийлача IаI оаха ккашка Iоеххача хана белар ткоах цхьабараш. Удобренеш яккар еьнна сенге дог доах оаш, лаьтта дика да хилча оалар. Цхьабагъда цар уйлаш оаха йокайир ялат чуэце тхо доладенча. Цул совгIа дукха къаьег оаха хий дезнееб кхаб хьоган йбаеш а. 1959 шера гектара тIера 14,3 центнер кIа, 104 центнер шекара свекла, 5,7 центнер гидуаргаш, 13 центнер хьажкIаш чуйицар оаха. Иштта лоха бар цу хана гектара тIера чуэцача культурай хьукьам. ХIаьта хIанз! Юбилейни шера гектара тIера 380 центнер шекара свекла, 15 центнер гидуаргаш, 37 центнер хьажкIаш, 30 центнер кIа чуйицад. Кхаш леладера культура лакхъярех карагIдьнна хIама да из.

Шортта техника я бригаде. Ханнаьа цунна гIулакх де хьож механизатораш. ХIанзла дукхагIа йола техника тоаь йоалаш латт. IаI де хIама доацаш багIаргбац механизатораш. КПСС XXIV съезда сийна ерригa юртбоахама техника 20 ноябрь хьатIакхачале тоаь, даьтта хьекха дIа а оттаь боахаме къеоллача агрономически курсашка кхаь бетта дешаргда цар.

Дика къахьегарал совгIа шоай культурни салоIам вIаштIехьбаккха а мое кагирхоушта. Тхо долче кастаста хуа салоIама сайренаш. Сатьердаме, чуловцам дика болаш чакхьоел уж. Уж вIаштIехьйоакар бригада комсомольски организаци я. Кагирхой боккъонца йола везнгарщ а тинна, дIаэттай комсомольски актив. Уж ба сатирически газет арадоахараш, хьалха латта опыт коллективе йоаржаераш, къахьегама масап тепараш. Зокъа аьнимадец: къонал низ ба, къонал дунен хозле я аьние. Да е де из иштта. Аз чулгандача дукхача къамех низ болча, бертайнама бригада коллективе баьду уж дешаш.

Э. АРСАМБИЕВ,

СССР Лакхенчарча Совета депутат, Гудермесски района «Кавказ» колхоза тракторно-низош леладеча комсомольско-кагирхой бригада бригадир.

ШЕРЛУШ ЛАТТ КОМСОМОЛЬЦИЙ МУГIАРАШ

Веррига а 1654 комсомолец юкъевоагIа тха района комсомольски организацеяв. Ерригача комсомольско - кагирхой коллективаша: комсаш лелаеча бригадаша, звеноша, гIишлошъяра бригадаша «Горскнефть» кIоарга буруш детташа контора комсомольцаша укх бетта къаьстта айбаьб шоай болх. ЧIоагIъеннай цар кагирхоште еш йола ваяниi. Цун тешал ду районна комсомольски организаци укх тIехьарча хана тоъал дегIаена хиларо. Комсомола мугIарашка баьхкаб механизатораш, хьалха латта болхлой, профтехучилище дешархой.

Тха районе хиина ца Iеш цун доазол дехьа а хезай «Новогорский» совхоза комсомольско - кагирхой бригада бригадиров З. Энгиноевай цIи. Денна норманаш 120—150 процент кхоачашъю цун бригадерча комсаш лелараша.

Денна йоккхагIа хулаш, шерлуш латт тха район. ДегIаух цун нах комсаш кхеераш, мехкаьтта доахараш. Шоай даьй революционни традицеш дIахо а кхуьаш керда вахар кхоллаш ба уж.

З. ЗАУРБЕКОВА,

ВЛКСМ Надтеречни райкома секретарь.

■

Сурта тIа шоана гу (аьрдехьара аьттехьа) комсаш чуэцача хьинаре къахьийгараш М. Красножонова, З. Малаева, А. Исраилова, Г. Обрутов.

М. Тодиева сурт.

КОМСОМОЛО КХЕВАЬР

ХIАРА професс ший тайпара белгало ют юкъа тIаэлаташ кхедор мило Iаьржвий, малхо вовгавий; шофер сакъердаьне ожал йолаш болх даим лела везаш хиларах.

Хьанна тоос кхеган уголовни розыска инспектор? Цу профессех болча наькъа классически прообразий — Шерлок Холмса тара хургвий вэ? А. мел чIоагIа хьежача а корадоагIаргдац Довлетмирзоев Хас-Iаьлеи Шерлок Холмси вIаши тара хилар хьаьокхаш дола хIама, профессега диллача уж доллеташ бале а.

...ГIойтIа юрта йисте топ яьлар. Iоухаш цIий е доллаш баьаалла вежар саг. ДIакхесса хIама сенна городагахьа хьайдар «Волга», тIехьашкахьа юхабеттеш сийна беса кIур мара кхы лар юке я ца юташ. Ши сахьат даьнначи гIолла телефона тургал техар Урус-Мартана РОВД дежурне цIагIа. Хиннача зуламна сурт цу тайпара дар. Вешта сурт-м хIанз а кхоачаш вIаштIехьдаьнна далаза дар.

Хатар хиннача моттиге вахар уголовни розыска инспектор Довлетмирзоев Хас-Iаьла. СихагIа тIаккхачар лоархIаме да. Цхьа бахьан а духтIавоаккхеш долх хIама Iа корора далийтачул тIехьагIа, харцахьарча ларагIа гIоргва. Бокъонца тахха долла хIама. Протектора лара башхалонаш белгалъяьй, пыжаш, картечь кораьй, хIаьта уж хIанз укх сахьата, криминалистий лабораторе дIачувкхачналия йолча хана, мьаттаза тешаш ба. Зуламхо сихагIа лахара уголовни розыскана эшар дийна теш ва.

Гучадоал гера кхийттачa Ю..па кIаьнк хиина хилар. КIаьнка зийнай зуламхой тIахинна кIай «Волга», царна тIера гIкрс бийшаб, цхьабакъда, машина комер дика даганIаш: е «01» яр, е «02» яр — хьалхара ши цифра хиннай уж. Сере «ЧИЖ» яр е «ЧИБ» яр бокъонца къоластадуденнадаш хIаьнкага, цхьабинъда, цу шиннех цаI йоага хайнад.

Хас-Iаьлас, кIаьнкаца цхьана милице отделене хьал а вена, ГАИ республиканск управлене Iоенгай хетаргахьа йола белгалонаш. КIай бос болча «Волгайн», «Москвичайн» дай адресаш тIа а доллаш цу сахьате кхачар жоп.

Цу массанахьа а заханза варгволаш дацар. Зуламхоех цхьанне сибат дика дагадоагIар кIаьнка. Уголовни розыска инспектора шийна вига лаьрхIар ва.

Цхьаккха дича а духтIавоалалашар. Машиний цхьайола номераш дIайолалуча юкъе 01 е 02 цифраш латтар, хIаьта вокхар серш «ЧИЖ» е «ЧИВ» яр. Цхьабакъда, цар хайх цхьаннха дича а зуламхой ба ала тугаш вацар кIаьнк. Юххера а эггара тIехьара адрес — поселок Черноречье. ГАИ сведенеех укхаза вахар кIай «Волга» а йолаш саг. Цхьабакъда квартире керда баха баьхкача низа хоам бир, из саг цига ца ваха 3 шу хиларах, цун керда адрес дийцар. Цхьабакъда хеодача адресагIа ваьхво кхы тайпан цIи йолаш саг вар — Новиков. Из хьахойт неIар тIа даьча йоазово.

ХIама техача, иаI хьайийллар цхьа къонах вар. ХьалхагIа вIаштIехьадаьккха хиннача тайпара, Хас-Iаьлий ихеш оалле кIаьнка. Хьалхашка латтар зуламхо ва яхилга дар цун маIан.

— СалоIаш ва хьо, новкъост? «ХIаьта вIаьмига саг-м вочa хьал тIа ва...

Кхераьенна бIаргаш дIа-юха лекха ваьлар къонах, цхьабакъда, цу сахьате са мета дера цун.

— Дийна ва из хIанз а?

— Мичай машина?

— Гараже я...

Сихен кийсен зуламе гучадаккхарах уголовни розыска инспектора Довлетмерзоев Хас-Iаьлийна чурча гIулакхий министра приказагIа баркал а кхайкадаьд, ахчан преми а сипай.

Довлетмерзоев Хас-Iаьла, уголовни розыска инспектор ва. Цу балха тIа из пийсвалар шиъ тайпара да. ДагадоагIа, мехкаьтта института студент волча хана комсомольски собранешка массаза а корта болеш къамаьлаш дора во, цун общественни болх наха бола хьоккам бар, института а республикана а хьалхара кIалтохаргагIа лата ухар.

Института кхоалагIча курсера Советски Эскара мугIарашка гIулакх де вигар из. Цхьа ха яьннача гIолла Ташкентера кхаъ кхаьчар, вольная къовсаме кIалтохаргаIа лятара СССР спорта мастера норма кхочашьяьй вай меткахочо, аьнна.

Демобилизаци хиннача тIехьагIа институте деша юха чувелзар Хас-Iаьла. Бакурча милице школе деша а вахи, из тIехдика йистеяьккхар цо.

Атта болх бац из — уголовни розыск. Кхераме, хIаьта а, эшаш ба. Цудухьа хержаб из Довлетмерзоев Хас-Iаьлас а, комсомоло кхеваьчо. хIанз КПСС членалла кандидато.

ХIанз МВД лакхерча школе деша ваха кийчлуш ва Хас-Iаьла. Шеко яц, цо ше лаьрхIар кхоачашдергхиларах. Ишта я цу сага оамал.

О. ДЖУРГАЕВ.

Монтажникаш болча

РЕПОРТАЖ

Цу дийоахь гIишлошъеча хьалхе я даьхар тхо: айса репортажа тIа буппаргболча нахаца вIашагIкхета безам бар са уж шоай балха моттигашка дIа-юха бахалехьа. Ьакъда, тхол а хьанагIа укхаза баьхкабар гIишлон комсомольски штаба членаш; хургйолча рейдах дувца, комсомольско - кагирхой гIишлошъечен монтажни бригадашта юкъе латтача социалистически яхьа цхьайола итогаш е.

Заседани еш вар гIишлон комсомольски штаба начальник Анатолий Сычин. Цига хиннараша раьза боацаш дийцар дьшка - бетона конструкцей завода майоагIара бетон ца лоаттаеш хиларах. Эттара хьалхарча ертIаца цу участкана тIаьхожам лоаттабе совдаьдер. Бетон ца тоьар бахьан долаш гIишлош ю бригадаш болх ца беш есие латташ хул. Заседане хиннарех дукхахчар бIарчача кIирагIа Грозне станце болх бир Асланбек Шерипова цIерагIча Грозненски нефтемаслозаводера карбамидни депарафинизирующи установка хьатьяра ена цемент вагонаш тIара Iойоаккхаш. ХIаьта из болх цар бир коммунистически субботника хьисапе. Из бахьан долаш гIишлош еча маркал лоттабеча завода йиш хилар кхоачам хилла бедал лоаттас.

Парте съезда мадоагIара накъадахара яхь лаьцача дикагIчарех я аьнна цIи яьккхар цига № 7 йолча треста Ленина орден лелаеча ГМУС комсомольско - кагирхой коллективаа. Цига даха лаьрхIар оаха «пятиминутка» чакх ма яьлинге а. ГIишло хьахьокха, кагирхоех дикагIбола болхлой тхона бовзийта хьалха ваьлар комсомольски штаба начальник Анатолий Сычин. Монтажникаш болча долхаш, новкъа тхона цо йовзийтар кердача установка технологически характеристика.

— Карбамидни депарафинизирующи хьалъеш йола комплекс дизельни доагори кIаьда, наха оалаш махиллара, хьаьна парафини даккха лаьрхIа я, —ахаш дуви цо. — Укхаза даь царафин гIоагIа хIема хургда. Мехкаьтта химически промышленносте белково-витаминни концентраташ, синтетически хьаьна кислоташ, спирташ деча церра юкъедовлаедергда из. Цуа совгIа, цу установка йиш хулийтаргья арктикан антарктикан хьалашка мегарадола моторни доагор даккха.

Цул тIехьагIа тхо дIатIадахар, бедалаш кийчача продукташтен эша технологически колоннаши резервуараши оттаергйолча участкана. Цига тхога хьахьежхар шоай болх бе болабенна комсомольцаш Юрий Бурлаков Сергей Калашникова.

— Уж тха дикагIбола монтажникаш ба, аьлар Анатолий Сычина. ХIаьта Юра эскаре гIулакх аь вIавена дукха ха яц, гIулакх геттара дика даь чакх а ваьнна. «За воинскую доблесть» яха Ленински Юбилейни медаль енна ва из. Ше эскаре волаш тIема кийча яра отличник волаш сенна, хIанз комсомольски гIишло еча социалистически яхье керте а латт из. Дукха ха йоаццаш коммунистически къахьегама ударника цIи енай цунна. Иштта из цIи енай цун новкъоста Калашников Серажайна. № 5 йолча профессиональни училище йистеяьккхачул тIехьагIа вийнавар из.

Царна юкхе кхы а ши монтажник воаллар болх беш.

— Шуп аьттув баьнцаб, аьлар Сычина, — къахьегама результаташи самалаш цхьатарра дика йолча звеношка дхьнад цо. Комсомольца Гришина сиха Iомайир монтажника - высотника говзал, хIанз норма 130—140 процент кхоачашъю цо. Цунца вийслуш ва ПТУ-3 йистеяьккха цун новкъост Плещенев Волоя а. Шаккхе а комсомольцаш ба уж. ХIанз Володя эскаре гIулакх де ваха кийчлуш ва. ХIанз сайрийнарча школе 10-ча классе деша вагIа из.

СУРТА ТIА: хьалха латта монтажникаш А. Гришин (аьттехьара вар) В. Плещенев.

Текст **В. Алиева,**

М. Пашкова сурт.

ДАЬКЪАЛА ХИЙЛА ЛЕНИНСКИ КОМСОМОЛ— КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ТЕШАМЕ ГIОНЧЕИ РЕЗЕРВИ, КОММУНИЗМ ХЬАЛЪЕШ БОАХКАЧА, КЪОНАЧАР ХЬАЛХА ЛАТТА ОТРЯД!

(КПСС ЦК ТIахьенамашцара).

Наьсарерча кагирхой гIулакхаш

Дукха ха йоаццаш Усть-Каменогорски крупнопанельни домостроительни комбината комсомольско-кагирхой гIишлошъеча бригадагара цхьа затирочни машина йийтткона, болх юкъагIа бисаб тха, аьнна письмо дара Ахриев ГIапура цIерагIча «Электроинструмент» завода комсомольски организацега. ГIишлошъерий декара гIулакхаца жоп деннад кагирхоша. Из дош завода комсомола комитета заседане дийцар. Кхоьча продукце чотах хьа а и ь гIишлошъеракта йиъ затирочни машина яьйийта соцам бир комсомольцаша. Цар баь соцам завода дирекце могабир.

Укх деношка кхоьча материалех хьа а я ь йиъ затирочни машина Усть-Каменогорскерча комсомольцашта дIаяхьийтай наьсархоша.

* * *

КПСС XXIV съезда сийна Даьхенна къахьегама рапорт луш ба комсомолхаш «Октябра 40 шу» совхоза доярка Даурбекова Зинаи «Назрановский» совхоза, Аьттей-Юртарча отделене доярка Оздоева Любаи.

Юбилейни шера тIайийца социалистически декхараш 2500 килограмм йолча укх шера ийс бетта кIира кхоабача IаттагIара 2800 килограмм шура яьккхай-Даурбековас, хIаьта ВЛКСМ XVI съезда делегата Оздоева Любас шера тIайийца социалистически декхараш 1901 килограмм йолча ийс бетта кIира IаттагIара 1700 килограмм шура яьккхай.

* * *

КПСС XXIV съезда сийленца накъабахара керда почин йолаьй трикотажни фабрика кагирхоша. Съезд хьаелкача дийнахь кхоьча бедалах продукци арахецара «Электроинструмент» завода комсомольцаш тIаьехаш кхайкараьн дaьд цар. Заводчанаша хьинаьцад цар кхайкарах.

«СЕРДАЛО»
2-гIа агI. 29 октябрь, 1970 шу.

ОТЧЕТНО-ХОРЖАМИЙ ПАРТИЙНИ СОБРАНЕШКАРА

ХУВЦАМАШ ХИЛА ДЕЗА

Соьцк а тIехьа дукхахча хьоьхамашка диллача гIуллакхаш эсала да ала йиш йоцаш яр Наьсарен района «40 лет Октября» совхоз. Цхьабакъда укх шера дуьхьа-гIдоза хьокхамаш эсала да совхоза. 1970 шера кхоачашьяьц боджамо ка бола ялат чудара а из пачхаьлкхенга дохкара а план, планах лаьрхIачул кIезигагIа да чудена тонараш, кхоачашьяьяц уж пачхаьлкхенга дохкара задани а. 1969 шера гурахь ка бола ялат дийна хинна 1200 гектар лаьтта хьатIадьина ялат гектара эсала а хинна бIаьсти юха аьхар кхы культураш е.

Кхы дикагIа дац гIуллакх хьайбаш леладеча а. Дукха доахан Iаьхара дус, довш тIерадуьл, лоян а хьайбай продуктивность. Планах лаьрхIачул лаккагIа да продукцега дIадодар. Кхоачашьяьяц шурен дулхи дохкара план. Цудухьа укх шера хьалхарча нис бетта 19,9 эзар сом гаргга зе'даьд фермаша.

Уж кхоачамбоацараш дар укх деношка хиннача шоай отчетно - хоржама собране совхоза коммунисташа чIоагIа дега новкъа а долаш дийцараш. Собране отчетни доклад яьча парткома секретара нов. Терлоева а пренеех къамьлаш даьча коммунисташ а белгалдоахар цу кхоачамбоацарий бахьанаш, дувцар уж дIададхара маркъаш.

Укх шера совхоза Iалаьмате хала хьалаш огтара цхьа бахьан аьна декъа хилар да, йоахар коммунисташа. ШоаллагIа - иллс, юрта боахама министерствера «Скотопром» треста боахам дIацубаларца дувзадения перестройка а езаш, планаш а лостам а хувцалуш моттиг хилар. Цу гIуллакхаша йоккха халонаш оттайир совхоза партийни организацена а коллективана а хьалхашка. Цхьабакъда, деррига кхоачамбоацараш халонаши цу бахьанашца ювзенна я аьлча бакъдац, йоахар докладчико а пренеех къамьлаш даьраша а.

Пятилетка тIеххьарча шерара хьокхамаш эсала хилара керттера бахьан да лаьтта а хьайбаш а лелдаре культура лоха хилар. Лаьтта доагIача тайпара удобренешца тоадац, ханнахьа аьха а аьхе кийчдац, пьедола балхаш во ду. ТIаккха уж хIамаш доаллача гIуллакха Iатгъ. ТIой-Юрти Доладкха-Юрти віацагI а йоахнаш яди. Климатически а хоттаме а хьалаш цаIаш да шинна а юрта. ХIаьта а кхоалагIча отделене хIара гектара тIара 21 центнер ка бола ялат даьлар, план 17 центнер йолча, хIаьта мукх 32 центнер баьлар гектара тIара, пленах 15 центнер хиннача. Цунна гаьнга доанцаш дадача цхьоалагIча отделене лаьтташка дIадийна ялат да а дийна лаьтта юха аха дийзар. Дукхьала Iалама хьалаш во хиларах да яз? Дац. Укхаза бехке да дIадийтта хулгаш а култалдаьраш а.

Цхьадола балхаш заннадьа дац боахаме. Кхедац, техника тоъац яха къамаьлаш хул уж бяхкаш тIехьа хIана доах аьлча, йоах совхоза керттерча инженера н. Гиреева. Из бакъдац, хIана аьлча эгтара балхаш сидденнача хаца дикка техника хул боахама цхьайолча бригадашка болх ца беш летташ. Масала, тьалхарча отделене укх шера бIаьсти аьлча дезэ хIанзалца болх ца беш латт 5 трактор, хIаьта ерригаш а мичан цун уж 25 мара! МалагIа бахьан да пхелагIа дакъа тракторащ бIарччача шера болх ца беш латтара? Царна IотIаховшабе трактористаш ца хилар да. Уж бан отделене кулгалхоша механизаторий кадраш Iалашьяра, царна эша хьалаш хьадара сагота боацандаь. Иттех совгIа тракторист ва цу юрта хьычахьа балха лелаш, хIаьта тракторащ уж боацаш латташ я.

Цу тайпара кхоачамбоацараш да хьайбай боахамерча гIуллакхашта Iатхьараш а. Хьайбай продукцега дIабода мах планах лаьрхIачул лакхагIа ба укх шера. Цул бахьанаш дукха да, йоах совхоза керттерча зоотехника т. Барзихоева. Механизаци яь яц фермаш, деррига балхаш кулгашца ду, хий машилашна хьатIа а кхухьаш мелаьу, во латт племенной болх. Боахам тресте дIачубахачул тIехьагIа детта доахан кIезигдир вай шурий план кургьац мотташ, хIана министерстве юха чудадича хава детта доахан совдаха деза.

Къамаьлаш даьча коммунисташа белгалдаьккхача тайпара хьайбай боахамера гIуллакхаш тоадара дикка балхаш деш латт совхозе. ЧIоагIа теркам тIабахийта леладу укхаза довкъар кийчдара гIуллакх. Дикка йоли чан да Iалашдаь, кхоачамболлаш кийчъяьй силос, цхьабакъда эсала латт хьайбаша Iа довккхаргдолча помещенеш ремонт яра балхаш.

ХIанз деш латтача гуйрен балхех дувцаш белгалдаьккхар коммунисташа гурахь дув ялатгдIадера эгтаро дикагIа йоли да тилийта хьар. ХIаьта ноябрь бутт хьахилалехьа деррига гурахь дув ялат дIадийна бовла дага ба механизатораш. БIаьсти культураш дIаювргйола лаьтта а деррига укх гурахь аха дага ба совхоза механизатораш, цхьабакъда мукъа лаьтта дац. Механизмашца а кулгашца а чуэцаш латт хьажкIаш, амма тракторашпа ца оакха лаьтта чукъадикхха віашт Iехьдалац. Берриган ах арабьянабац ку балха, цхьайолча ККХ-3 яхача комбайнаша эсала бу болх. Масала, бола бе могаргдолча наках 60—65 процент мара бац хIанз кхашка хьажкIаш хьайоахаш боахкараш. Деррига гуйран балхаш сихде деза, хIана аьлча Iа хьатIаккхача а лоа Iадилда а йиса ха геттара кIезига я.

ЧIоагIа теркам тIабахийта дийцар собране бахача яхаш эша бытовой хьалаш Iалашдара дешаш. Дикъ шу да, аьлар Долакха-Юртарча сельсовета председателы и. Даурбековас шоай юрта хий дуллаш латте, амма хIаш а итла хий долаш дац юрта. Сангараш а яьха турбаш Iочу а яхка хий хьахийнад. Цхьабакъда из дуллаш боахкараш болх во барах турбаш люйнаш, хий хьатIадаьнад. ХIанз турбаш хьа а яьха юхе яхка езаш я. Ше-кхо шу да юртара бани хьожаш сег а воацаш болх ца беш латте, кулаг цхьайола хIамаш хьайоахаш дIахляхьай. Из тоа ца йича лувьа моттиг кц балхера чуевача мехинизатора а хьайбаш леладечоа я. Иштта дийцар собране наькъаш тоадарах, кхыча дикка даргдоаначча гIуллакхех. Кадраш шоай балхаш тIа хIавтоагIъе віаштIехьаргхац, йоахар нар, царна эшаш дола хьалаш Iалаш ца дойя. Царна эш мала хий, бераш та школа, дика наькъаш, доахана йилла йод, йоагае хIама, культурни салаIа моттиг, кхы меллар.

Мегарг а йолаш йола клубаш йоацаш я шинна а юрта. Цудухьа эсала лел наха культурни гIуллакх дела а. Цхьаккха а юрта яц болх беш самодеятельность, дукхьал магахь картина хьокхар мара кхы болх бац культурни учрежденеш ...

Йоккха партийни организаци я совхоза яр. 76 коммунист, дукха комсомольцаш, йоккха актив я укхаза. Марксистско - ленински мировоззрения а йолаш вола саг хьалкхевар партийни организаце керттерча декъарех цаI да. Отчетни хана цхьабола болх баьб парткомо цу дакъе. Политинформаторий, агитаторий отряд я совхозе болх беш. Цар беседаш ю кхашка, фермашка, нах бахача моттигашка. Цхьабакъда из болх эсала латт совхозе, йоахар коммунисташа. Цудухьа кердача парткома тоабе беза из болх.

Кхоачам болаш маьрхIар партийни собране парткома баь болх, цун балдах лаьца соцам тIа а ийцар.

Парткома керда состав хержар собране. Секретаралла юхахержар нов. I. Терлоев.

Оренбургс хьалхеш латт Урало бокккагIбола кIадам ду комбинат. Болх беш а цун хьаллара аргIа — чалла хьуиза производство.

КПСС XXIV-ча съезда сийна къахьегама вахте а етта, шоллагIа аргIа халла хьадха эксплуатацие дIалла гIортам ба монтажникаш. Кердача комбинате хIара шера хьадергда 83 миллион метр газ.

СУРТА ТIА: Кастта кхоста ... лалургда комбината шоллагIча аргIа гIаш 37 эзар йоачIинг.

Н. КУЗНЕЦОВА сурт
ТАСС фотохроника.

КОММУНИСТИЙ СИЙЛЕН ДЕКХАР

Дика чакхдаьккхад юбилейни шу Надтеречни района «Надтеречный» винсовхоза къахьегамхоша. В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна тIанйца деккараш а пятилетка тIеххьарча шера план а дукхагIа йолча доаккъашка кховчашъяьй совхозо. Дукха ха йоацаш отчетно - хоржама партийни собране доклад еш парткома секретара П. Калиматова доаккол а деш' дийцар ялат кхедеча, комсаш лелаеча, хьайбай продукци йоаккхача коллектива карагIдьяьнарех. Ка бола ялат пачхаьлкхенна дIададара план 117 процент, комсаш йоккхов план 121 процент, дулх дIадахара план 150 процент кхоачашъяьй совхозо. Да а да уж дика толамаш! Боахама хьалхашка латта декхараш кхоачашдара къахьегамхой оарцагIбоахаш коммунисташа, совнгача партийни организаце дукха болх баьлга кьахьокх цу дифраша. Юбилея сийна ларжача яхье къаьста белгалбаьлдаб коммунисташ - трактористаш Ю. Дурдиев, А. Солтаев, А. Соганнов, А. Нунаев, дукха кхыбараш. Гуш да КПСС ЦК декабрьски (1969 ш.) июльски (1970 ш.) Пленумий решенеш, «Халкъа боахаме экономе режим чIоагIъдоаха производства резервех пайда эцалга тоадарахь» дола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмов коммунисташа шоай балха лаоае дийцалга. Цхьабакъда, ерригача тоаронех пайда ийцаб яхалга дац из.

ХIанз керттердар фуд аьлча, из да коммунисташ шоай боахама доал де Iомабелар, продукцега дIадодар лохдергдола аьхкъаш лахар, кхоачамбоацараш цIенадаь дIадахар. Коммунисташа шоаш мадарра дийцар кхоачамбоацарех а де дезарех а.

Шура яккхара ниc бетта план 86 процент мара кхоачашъяьц хьайбаш леладечаша. Малав бехкевло? Докладчико а совхоза директора а цу гIулакха бехке йора дуккьала № 2 йолча шурий товарни ферма заведующа коммунист нов. Марченко. Я-м я из бехке, хIаьта а берригa бехк цун бац. ДукхагIа бола бехк совхоза администрацех партийни организацен ба.

Цар керттердар даьдац. Из да хьайбаш леладерий болх віаштIехьбаккхар, царна юкъе социалистически яхь йоржавар, помещенеш дерттIа нийчъяо, къахьегамхой быт хоттта віаштIехьяхха хир, политически а кхетаме а болх бар. Цу дешай хайра йоакхо аьлц парткомо а администрацие а. ХIанз а декхача кочех а наIарех а мух чуххехаш латт хьайбай помещенеш, фермашка цхьаккха механизаци юкъебоданьяц.

Фермай балха юкъе ийслуча кхоачамбоацараштa кIоарта аналия еш къамаьл дир собране № 2 йолча МТФ заведующе нов. Марченкое.

Боахама резервех пайда эцача боккхача лоархIаме да лаьтта леладеший кадраш йилар. ХIаьта уж тоъаш яц. Цу хьакъехьа дийцар коммуниста, совхоза керттерча инженера нов. Хамидова. Комсаш хIоера кампани дIайолленнай эйцинга,—аьлар цо. —Уж балхаш керттерча дакъе механизаторех тийша да. ХIаьта уж тоъаш бац, бараш а дIаухаш латт. Таханарча дийнахь уж ца хилар бахьан долаш болх ца беш 11 шIенна трактор латт. Парторганизаце а совхоза администрацие а механизатораш дIаух кхаш оаш доах. Цхьабакъда, уж дIаххара бахьанаш техкаш цар, уж соцабара хIама зоьдац. Вешта аьлча, хьада йола мероприятеш тIакхьакхаш цу хьакъехьа.

Цу хьакъехьа оарц доахаш къамаьл дир № 2 йолча тракторни-кхаш леладеча бригада бригадира коммуниста нов. Шаганнова а. Гусенични тракторащ тIа ховшабе механизатораш тоац бригаде. Гуйран балхаш деча хана дукха да парех тийша. Цу дешa кIоаргга уйла а яь оарцагIъяла еэ партийни организаци укх гаргарча хана механизаторий курсаш хьеллаза.

Боахама коллектива балха ло-стам телар, из денна віаштIехьбакар, цу гIулакха коммунистий белхтокхам лакхбар партийни организаце керттерча декхарех наI да. Цу хьакъехьа цхьабола, болх беш-м хинний партийни организаци, цхьабакъда, декхараша дIадеххача бесса баьбац. Из бахьан долаш партийни организацех цIенхаштта бехкаш доахаш къамаьлаш дир коммунисташа мехмастерской заведующе нов. Исламова, № 2 йолча цехови партийни организаце секретара нов. Ибрагимова, рабочкома председатела нов. Музаева, № 1 йолча отделене управляюще нов. Ахмадова, иштта кхыбараша.

Отчетни шера бархI партийни собрани 18 парткома заседани хиннай. Цига дукха уттадаьд «Хий декхача лаьттаех махулла дакагIа пайда эцарах», «Органически удобренеш кхашке йилара цехови партийни организацешта хьалхашка латтача декхарех», «Коммунистий авангардни лоархIам лакхбарах», иштта кхыдола дешаш. Цхьабакъда партийни собранеи решенеш парткомо бекках керттерча дакъе кхыхито тIа йисай. Цунна тешал ду дукхача масалашех коммунисташа даьча къамаьлашех. Цхьадале, лаьтта леладара культура лохе я, къаьстта хий деккача кхашка. Геттара кIезига теркo ю органически, минеральни удобренеш яхкаре, лаьтта деттIа яхара, хий декхаре. Из къаьстта лоагIа ца бола ялата довкъаре яхедеча № 2 йолча отделенешa. Цул совгIа дукха торомаш я боахаме комсий хьувхъам лакхбара.

— ХIанз гектара тIара 52 центнер мара комсаш чуэхаш вай, — аьлар коммуниста № 1 йолча отделене управляюще нов. Ахмадова, — хIаьта вай дероаш я хийца 80 центнер кхее. Фуд йоакьа дар? Найлха я вай комсаш. Уж листатIа хилийта еза яхаш партийни организаце дувва дукха ха я, практически хIама даьлац цу хьакъехьа. Дукха бола бе беза механизаторашта, комсаш леладераштa юкъе социалистически яхь йоаржа-яра, коммунистий белхтокхам лакх-бара, къахьегама дисциплина чIоагIъяра. Къаьстта лоархIаме да из дош хIанз комсаш аIа йолаьча хенa. Дукха специалисташ еш во болх бара хIаьта йиса ха кIезига я. Из гIулакх коммунистех а ерригача партийни организацех а тийша да.

Отчетни шера парткомо къахьегамхоштa юкъе баьча массово-политически балхах лаьца кIезига дийцар докладчико. Политинформаторий, агитаторий группаш, марксизма-ленинизма дешара школаш а боахаме. Цхьабакъда цар балха юкъе нийслуча кхоачамбоцарех кIезига аьнадар доклада тIа. Цхьабакъда коммунисташа чIоагIа критика еш къамаьлаш дир цу хьакъехьа.

— Партийни взносаш гулъяра мара кхы хIама дац тхо № 1 йолча цехови партийни организаце,— аьлар коммуниста Исмаилова. Лекци еша віаштIехьдаьккхара, агитмассови мероприятеш вахьъхара, боалой культурни хьешташ тераллдара дета хIама дац. Политинформаторий болх тесса битаб беррига боахама. Иштта хьала тIа ба къонача коммунисташта кхетам баларех комсомола кулгалдарех болх а. Цудухьа эсала лелIаух коммунистий мугIараш. Дика болхлой дукха болламе а I саг парте кандидаталле 4 саг КПСС членалле мара хьийцавац отчетни шера, хIаьта массехк шу да комсомольски организаца 19 членал сов ца йолаш латта. Нов. Матхиева тIадилла хиннад партийни комсомола балха кулгалле, хIаьта цо тесса лелабьб из болх.

Iалаьмате доккхий а бехктокхаме а да партийни организацена тахан хьалхашка латта декхараш. Массехк бутт мара бисабац КПСС XXIV съездо йийй болх дIаболабе. Беррига мохк цу событега кийчлуча хана боахама хьалхашка латта экономически политически декхараш кхоачашдеча ерте хила езар из в. Цудухьа деррига де деза цо партийни собране коммунистaша белгалдаьча кхоачамбоацарий кIоаргга анализ а еш къахьегамхой боккъонцa йола авангард а яхна дIаоттара.

С. ШАДИЕВ.

МЕХКДАЬТТАХОЙ ГIУЛАКХАШ

Нохч - ГIалгIайн Къилбаседа ХIирийн республикай доазув віашагIкхеттача болх беш я «Малгобекнефть» мехкдаьтта - промыслови управлене шоллагIча промысла мастер И. Шмелев вола мехкдаьтта доаккха бригада.

КПСС XXIV съезд хургхиларах бола хоам хьа из хезанге бригада членаша, шоай торонаш техка а техка. социалистически декхараш тIайийцар укх шера план 20 декабре кхоачашье, планал совгIа 2,5 эзар тони мехкдаьттен 1 миллион кубически метр газ яккха, болх ца беш йола 829 скважина болх бе йолайлийто, бурвой установкай шип ремонта юкъера хIалланатIа доача 65 денгара 72 денга кхоачаш йIаьхъе, болхлой квалификаци лакхъе, аьнна, кхыбараш.

ХIанз кхычарел дукхагIа мехкдаьтта доаккхаш я Шмелева бригада. Йоккха дебит йола скважина я бригада лелаеш, опыт йола операторащ ба цига болх беш. Цар доал ду фонтанни замерни арматурана, царга гIолла чакхдувл кIеж еттащ хьадоагIа мехкдаьтта, боаррамагIа давлени лоаттаю турбай пространстве. Къаьстта шоай балкаш дика деш ба операторaш Бузуркиев Джабраил, Буртоев Гелани, Эгиниев Мажит. Цу кхьане а коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи лелаю. ВокхагIвола оператор Нанаев Хьалим керте а латташ № 823 йола скважина шоай низана болх бе йолайийтараш а уж ба. Цу скважинера хIана дийнахь буси 140 тони мехкдаьттен 150 эзар кубически метр гази йоакх.

Бригадага я «Эксплуатацена» яхача участкера № 33 йола В. Стоцяров керте волча операторий группа доал ду къаьнача фондера скважина а. Цу скважинера дукхагIа мехкдаьтта даккхар духьа тIагIертта къахьегаш ба бригада членаш. Ремонт яьй цун ерригача лаьттон віалхара оборудованена, кердаяраш а оттаяь хийцай цун мехкдаьтта проводаш. Чакхйоахаш я геолого-технически мероприятеш.

Мехкдаьттен гази яккхара хIара ди бетта задани 105—110 процент кхоачашъю бригада коллективо.

Бригада хьаккхашта балха юкъедоаладу кердадар. Иштта но ше віашагIъеллай газозамерни установка, балха юкъейоалаяьй нефтепарке дIадохийта мехкдаьтта цIенагIа хилийтара из радиатни вишкашца цIенду метод, мехкдаьтта дIаухийта турбаш корролех лораеш йола ингибитор.

Холуш ба беттаьу рационализаторийн новаторийн нха. 3—4 предложени балха юкъейихьай рационализаторашa Хь. Наниева, Ю. Темирова, Ю. Филейя, кхыбар. Дикъ шеран 9 беттаи бригада рационализаторашa балха юкъейихьай 56 рационализаторски предложени, царех баьнаб 12,4 эзар сом пайда.

Хьалха латтача бригада коллектив хьнар айдаь латт съезда хьалхарча къахьегама вахте. Дахьен резервуарашка хIанале а чудеттад цо 4900 тони «Iаьржа дошув», хий ремонта юкъе скважина болх бу ха 78 денната кхоачаш йIаьхъеннай, тIайийцача декхарел а 6 ди дукхагIа хул яз, хIара дийначьи буси планал совгIа 15 тони мехкдаьтта доаккх цо, хIаьта газ 28 эзар кубически метр. Иштача къахьегама толамашца наькъайода хьалха латтача бригада коллектив КПСС XXIV съезда.

В. ТАГУРОВ.

Грозненски производствени комбината иристи вехе дукха болхлой ба хIанзлехьа шоай пlеn шера задани кхоачашъяь. Цар цIе ран йоахаш хьалхарчарца цIи йоллах Абдулаева Нурай. Юкъера лаьрхIача хIара денна задани 130—140 процент кхоачашъю цо.

СУРТА ТIА: болх беш я Н. Абдулаева.

И. Плиева сурт.

ЕРРИГАЧА КОНТИНЕНТИЙ ПОРТАШКА

Шерлуш латт Iаьржача форда пароходства кемаша деча наькъий географи. Байнача бетта духхьашка хиннад уж Къилбаседен Къилбехьен Америка пхьайолча порташка. Масала, «Франц Богуш» яха теплоход Iаьржача форда кемаех эгтарах ьялха Черчилл яхача гаьнарча канадски порте кхаьчад.

«Донецки шахтер» яха теплоход материнана гаьнна юкъе, Амазонка яхача хин бассейне уллача бразильски порте Манаусе дахад цемент ийца.

Iаьржача форда пароходства кемаш хIанзале а дунен тIерча ерригача континентий 80 мехка 300 совгIча порте ух.

Иосиф ПИКАРЕВИЧ,
АПН корреспондент.

Лакхача лоамашкара жа

Костюмаш яра битгьа чо бола тIехдика тха доакх Алтая лакхача лоамашта юкъерa атагIенашка. Специализированни фермаш яхнай укхаза казахски архаромериноса фух дола жа леладе. Акха лоаман устагIа - архар цIагIерча жийнах кхетийтара наькъаца хьахилийтача цу фух дола жа бIарччача шера лоаман дьгIенашка хул. Альпинистий гIере боацаш кхыметтел сат а леладургвоацаш йолча ирача бостмна даж уж. Кой - архаромериносаш 90—100 килограмм деза а битгьа чо болча тхав 5—8 килограмм душ а хул. Цар тха чIоагIалга кхаддача массазарчул цхьан акхаен тIех ха, чона бIоахал — 6—8 сантиметр.

Дукххача шерашка тохкамаш даьчул тIехьагIа Казахстана Iилмай Академе болхлоша хьагучаьккхай архаромериносаш тамашийна чIоагIа фуннагIа а лоалуш хилара къайле. Цо хьахьекхах, цу же иIйй гемоглобина эритроциташа дукха йоахкаш хилара белгалдоалаш хилар а хIаьта из бахьан долаш цар организма ерригa тканеши клеткаши кхыметтел лакхача лоаман хьалашка а кислородаца геттара дика Iалашъеш хилар а. Кхыча фух даьча жена ийсдача цар цIена шелочь Iалаьмате дукха хилар гучадаьнад, хIаьта цо йиш хулийт альпийски субальпийски дьгIенашка гIолла дIа-юха лелача хана хьайбай организмо сиха болх бар бахьан долаш хьаIоаш дола кислоташ дикагIа дIакъоастаде. ХIанз дукха продукт тергйолаш дола лакхача лоамашка лела керда тайпа жа хьалар тIехь цIахо болх беш ба Казахстана Iилмахой.

Владимир ГАНЖА,
(АПН).

СОВЕТСКИ ПРАВИТЕЛЬСТВА ТУРЦЕ ПРАВИТЕЛЬСТВАГА ЯЬ ЗАЯВЛЕНИ

Советски Социалистически Республикай Союза правительства Турецки правительствага укх тайпара къамаьл дIакхайкадаьза дергдоацаш лоархI.

1970 шера 21 октябре США ВВС самолет, СССР фегара доазув толха а даь, г. Ленинаканa юкхерча аэродроме Iоссай. Цу тIа хиннача 4 саго шоай цIераш яькай: Американски инарал Шерер, американски инарал Маккуэри, американски ВВС майор, самолета пилот Рассел, турецки полковник Денели.

Советски фегара доазув толхадар дага доацаш хинна хIама дац. Из толхадар Советски Союза лоаллахарча мехкий територеш тIа шей тIема базаш яххара США-с чакхйоахача политикаца дувзаденна да. Хоаш ма дарра, американски тIема гIоазраша НАТО агрессивни блока вилаешна хьежна Турце территорех, цу даькъе Инджирликерча тIема базах а пайда ца Советски Союзан Гаргарча Малхбоален мехкаштех дукхальерзаь разведка а моастагIва тIехь кхыйола зищеш а чакхъяьхара. ХIанз духхьашка хинна хIама дац Турце латтача американски самолеташа провокационни разведывательни гIулакхашта лаьрхIа турецко-советски доазон дIоаххела хьат-Iо лехкар, СССР фегарче доазонал чухьа юлар. Датабехача кхочам ба дунен халкъашта юкъерча боккъон боарамаш вогIча тайпара толхадьн дунен ерригача общественности зарцахьа лаьрхIан бола, «У-2» яхача американски самолето-шпионо бена вивъ.

Цу хана турецки правительства хьакхайкадаьдар, шийнеи США правительствацен юкъе яь латтача соглашене американски самолеташта мукъа лац турецки, компетентни Iаьдалашкара мукъа боацаш турецки фегарча доазонаш тIехьоала, хIаьта цу дениа уж турецки правительства Iаьдала кара а я, аьнна. Цо иштта хьакхайкадир, союзни е кхыча державай самолеташта цIаккха а бокъо лургьац цо шей базеш шай фегарча ярехали тхоай лоаIахой кхеримлененне сатеман зе де тарлуш долча агрессивни гIулакхашта пайда эца, аьнна.

Цхьабакъда эгтара тIеххьарча инциденто хьокьох, ма дарра аьлча гIулакх кхыча тайпара латташ хилар.

Цунца дувзадения тамаш ма йита йиш яц Турце цхьадолча гIоазараша, доазув толхадаьча самолета гIулакхаш хьалхара жоп лац турецки Iаьдалаше из американски ВВС доалахьа йоллидаь, яхаш доахача бальяннаша.

Цу тайпарча гIулакхаша чIоагIа сагота ца хьоэаве йиш яц, хIана аьлча американски тIема гIулакхаш тIарча наькъ оагIоргахьара турецко-советски доазона йиста леладу провокационни гIулакхаш, нагахьа санна уж соца ца дой, тIехье кхераме йолаш а вай мехкашта юкъерча дикача лоалахой гIулакхашта зе де тарлуш а да.

Турце правительства уйла цIенхаштта тIерзаю Советски правительства Турце территоре тIара хьенача американски самолето СССР фегара доазув толхадаь моттиг хилара, хIаьта доазув цу тайпара толхаделга кхы ца хилийтара турецки правительства да доагIар дергхиларга дог а доах.

Советски Правительства США правительствага яь заявлени

Укх шера 21 октябре США ВВС самолето г. Ленинакана районе СССР пачхаьлкхен доазув толхадарца дувзадения США правительствага укх тайпара къамаьл дIакхайкадаьза дергдоацаш лоархI Советски правительства.

ХIанз доазув толхадар американски самолеташ СССР фегарча доазох законагIа доацаш сельхайнна духхьашха хинна моттиг яц. Нагахьа санна шоай тIехье во хиларца йоазам йола гаьнна хьалхагIа хинна моттигаш юха кердаца йоаке, алхьа укх тIеххьарча кхаь шера законагIа доацаш СССР фегара доазонаш толхадаьнте совгIа моттиг хиннай, хIаьта цу хьакъехьа американски оагIоно бе боагIаш бола хоам а баьб.

Массаза а из доазув телхадента «хIагIа доацаш хинна хIама» бахьан долаш хулаш да аьнна хетийта гIерт американски оагIув.

Цхьабакъа, хIара доазув толхадара хьадда хьалаш къоастаде ца а гIерташ законагIа хургда хаттар дича: американски тIема самолеташ советски доазонашта йисте малагIча тайпара нийслу, віалла нийс а сенна ду, датадоацаш да из?

Цунна дола жоп лаха доагIа ВіашагIкхийттача Штаташа дукха шераш хьалхагIа дешз Советски Союза геттара гаргаухаш лелаеча тIемен разведывательни гIулакхашкара, цу гIулакха кхоалагIча пачхаьлхенний, цу дакъе Турци санна СССР-ца оагIув болаш долча мехкий а территоре тIарча шоай тIема базаеш а пайда эцаш. США кенатехх арааьхача даннешкара хоаш да, алхх Европерчи Азерчи США базашка, СССР территорена тIакхоачалургйолча, латташ американски самолеташ йолга.

Советски правительства цкъа санна дукхаьа а США правительства теркам тIаберзабьб цу гучахье СССР-ерча моастагIала леладеча гIулакхашта. Советски Союза гобаькха американски тIема базаш лоаттаяр цIенхаштта кхераме болаш а да, советско-американски гIулакхаш леладера пайдана йолча оагIоранхьа США кулгалхошa цкъа санна дукхаза а аьча заявленешца тарлуш а дац. Цул совгIа, теркам ца бе йиш яц Советски Союза къулбехьарча доазоншка айхха оагIув болаш йолча районе США авиацен флотен гIулакхаш дикка чIоагIлуш латташ хилар.

США правительства кхетаде деза, цу тайпарча гIулакхаша тIехье во хургйола геттара кхераме событеш хьоара торо чIоагIъеь мара кхы пайда дург ца хилар. БIарга ма го йиш йолаш дац иштта, кхоалагIча мехкий территореш тIа американски тIема базаш хилара цачакхаьалхенаштa юкъерча гIулакхашка дегабуам чIоагIагIа булуш а уешаи боабеш а хилар, дунен хальквашта юкъера кхераме бухбоаккхаш а дунен тIа кхоахкам лоаттабара лоакъостал деш а хилар.

Дакке дийцачунга хьежача цеко хила йиш йолаш дац. СССР фегара доазув американски самолеташ толхадар цхьа «дагадоацаш нийсденна хьалаш» бахьан долаш а доацаш, ВіашагIкхийттача Штаташа Советски Союзаца оагIув болаш йолча районашка шоай кхы мех дола а тIема гIулакхаш чIоагIдеш хиларах дьахиндар дола.

Укх шера 21 октябре американски тIема самолето СССР пачхаьлкхен доазув толхадарах США правительствага протест а хьайкаеш, укх заявлене тIа дIахьекха позици США правительства цIенхаштта теркальерген йоаттIаш йола выводаш арген догдоахаш я Советски правительство.

ШКОЛЬНИ ВАХАР

БУВЗАМАШ ЧІОАГІЛУ

Сунженски районъ школай педагогически коллективаша массаза а чІоагІа лоархІам баьб, хІинз а бу дешархошта къахьегами производствен Іомаера, хІаьта цу дакъе цхьайола опыт а Іоаьйй. Дешар овсарера къахьегамца дуьзара дика аьтуув болаш форма хиннай школера производственни дешара бригада.

1955 шера дена района колхозийн совхозийн кхашка болх беш я школеча дешархой бригадаш. 1969—1970 шера колхозий кхашка болх беш хилар 2000 совгІа дешархо. XIX-ча партсъезда цІерагІча колхова кхашкен бешамашкен болх беш хиннай Троицки юкъерча школера 2 дешархой производственни бригада — 130 саг.

1970 шера 376 гектара тІа хьажкІаш, гидуаргаш, коартолаш, доакъара свёкла, помидораш, кхыйола культураш хкееш 5—7 классашкарча дешархой бешамаш лелаеча бригадаш. 8—10 классашкарча кхашка болх беча дешархошеи дика толамаш даьхад.

ШоллагІа цу да Троицки юкъерча школа дешархоша шерача профиль тракториста Іомаду. XIX-ча партсъезда цІерагІча колхозо трактор дІтар, трактораши юртбоахама машинаши хьеда преподаватель хьожаваьв школана. Практически занятеш яра колхозоший механически мастерскойш тел. Цу школана юхерча участке опыта болх баьб, хІаьта цига дика хьийкъа коартолаши кабуци кхерьй.

Укх тІехьарча 3 шера Троицки юкъерча школера 24 саг 8-гІеи 10-гІеи классаш йистеьхачул тІехьагІа колхозе балха вахав. Колхоза путевкастІа 1969 шера юртбоахама дешара заведенешка деша вахав 5 саг, 1970 шера — 4 саг.

Укх шера ахкан кхьь бетта XX-ча партсъезда цІерагІча колхоза кхашка болх беш хилар Ассински школа дешархой бригада — 300 совгІа саг.

XX партсъезда цІерагІча колхоза правлене а хир шийгара доагІар. Цо 1969—1970 дешара шера дешархошта хьалийр дика кийчъяь къахьегама лагерь, хІаьта цига болх беш саlоІаши хилар 140 дешархо. Лагере дьяхача юкъагІа дешархоша чуйийцай сома 100 тонни баьцадаарий 50 тонни, хІаьта нитта кхашка болх баь 1494 сом даькхад цар. XX партсъезда цІерагІча колхоза дохкха новкъостал даьд Ассински юкъерча школа дешархоша а: 104 гектара тІара гидуаргаш нийлхьаьй, 15 гектара тІарча баьцадаарашка оасар даьд, 350 тонн сома баьцадаараши чуйийцад. Цу школера дешархой тракторни бригадашка штурвальнеш, прицепщикаш болаш болх беш хиннаб. Школана юххерча участке опытни балхаш даьд — керттерча даькъе хьувкъам дакхбара минеральни удобренеша мел новкъостал ду хьожаш.

Шеча Эскара цІерагІча колхозе болх беш хилар Орджоникидзевски № 1 йолча юкъерча школера дешархой бригада — 120 саг. «Ровесник» яхача къахьегама лагерерча дешархоша, дукха балхаш а даь 5262 сом даькхара.

Кхашка юртбоахама культураш оасар деши нийлхьеши балхаш деча хана лагере болх беш хилар йоархІий биологически балхалонаши парца хоаттабеча, къовсама методаши Іомаеш хииза Інмаш центр. Шеча Эскара цІерагІча колхоза правлене «Ровесникерча» бригадера дикагІвола 30 саг Іаьржача форда йисте садаІа вахийтар.

Цхьабакъда дешархоша колхозашта новкъостал де сапа школашта эшачоа дарцагІйоах колхозаш а. Масала, XIX-ча партсъезда цІерагІча колхозо хІара шера новкъостал ду школа керача дешара шеоа кийчьяра. Масала, 1969 — 1970 дешара шера типпкашта, спортзала ремонт еча новкъостал хир колхозо. Колхоза чотах ийпай дешара - гойтара пособеш, спортинвентарь, художественни литература.

Цу тайпара школашта эшачоа новкъостал ду района кхыча боахамаша а.

Н. ПОТЕХИНА,
Сунженски районо инспектор.

СТАВРОПОЛЬСКИ КРАЙ. «Севкавгипроводхоз» яхача пятигорски института коллективо оттаьча дукхача проекташта никъ беннаб. ХІанзле а Черноземельски НегІийн аренашка хий дода Терско-Кумски канале чу гІоала. Право-Егорлыкски хий дехкача система укх гаргтарча хана садолийташ йола тІоадал дургьи оахамийн даьгІеньйи 150 эзар гектара. Дохкха Ставропольски канал доаккхаш латт.

ХІанз Алыге-Хабльски Хабезски районий боахамашта хий ела керда Черкесски система йаллара технико-экономически бахьана.п кийчдей латт институт. Хий тІадугергдоаче даьгІеннй проекташ уттаеш а края колхозаштеи совхозаштеи.

Института болхлошта дохкха новкъостал ду электронно-вычеслительни техника.

СУРТА ТІА: «Минск-22» яхача машинаца хьалхашка ба инженер Попова Надеждеи (аьрдехьа) техник Андреева Татьянеи.

К. Тарусова сурт.

ТАСС фотохроника.

Тоабе рационализаторий болх

Деррига советски хьаькьаьа цхьана тоаме къахьег Нохч-ГІалгІай республика изобретателашеи рационализаторашеи. Укх пятилетке рационализаторски предложенеши изобретенеши юкъеяккхьара четах 37 миллион сом кходе аьнна трамйца хиина социалистически декхараш тІехкхоачаддьд. 4,5 шера 40 миллион сом кходаьд.

Производство эргайокхаш тоаеча юкъе дакъа лоац 12 эзар новатор. Болх бечарех хІара вийнгагІа, шелагІа вар рационализатор е изобретатель ва.

Тамаш яц, уха новаторий шоай дикача гІулакхашца цІи хеза а чІоагІа сий деш а хилар.

Механьтта доахача, механьтта чакхдоахача, машинаш еча, промышленноста кхыча доакъошка карагІдулача шийй новаторски гІулакхашца берригача махка цІи хеза я сийлахь Грозный.

Цу цхьан хана новаторства хаи ца беш дола гІулакхаш деладу. Белгтала аьлча, Нохч - ГІалгІай АССР бытовой гІулакхаш дара Министерства предприятешка.

ВОИР-а областной совето укх тІехьарча 5 шера кхоаза проверка яьй Министерства предприятешка, болх тоабара фу де деза дІахайтад, цхьабакъда, тоалуш цхьанкха хІама дац.

Цкъа проверка яьчул тІехьагІа укх тайпара хІама гучадьлар: 5 эзар гаргтача саге болх беш йола 19 предприяти а Нохч - ГІалгІай АССР бытовой гІулакхаш дара Министерствана чуйоагІаш. Укх шера 6 бетта рационализаторски гІулакхашта юкъе дакъа лоацаш верригаш а 14 саг мара хиннавац, 11 предложени еннай цар, керттерча даькъе къахьегама хьалаши кхерамален техникеи тоаера тІаерзаь. Министерства предприятешка рационализаторски болх тесса лелабу, хьачутелача предложеней учет яц, предложенешка хьажара ханаши авторски вознаграждени телара ханаши телхаю.

Цхьаккха организаторски болх бац. Бытовой гІулакхаш деча Министерства предприятешка технически творчество дегІаккувлара беш бола болх ВОИР-а президиумо ба лаьрхІаб.

Дукха ха йоацаш цІаьккха а проверка йир ВОИР-а Нохч-ГІалгІай областной Совето бытовой гІулакхаш деча Министерствана чуйоагІача индпошива бараккьаш деча фабрикерча изобретательствах рационализацех балха.

Эггара хьалха фабрике къахьетта белгалдоалаш дар фуд аьлча, из да, рационализацех лаьца коллективаца беш массови болх ца хилар, рационализаторашта болх бе белаш йола техникаш хилазеи йоацаши хилар. Изобретательствах лаьца законоположенеш йоацаш я, хІаьта кулгалхошта хоуш а яц, цу профилах дола литература дайтац. Рационализаторски предложенийта регистраци еш йола книжка а дац кхьиеттех предложенеш.

Цудухьа тамаш а яц, рационализаце дакъера болх сеннара тесса хилча, кхьиеттел наг-нагахьа мара предложенеш теле а, довзийттаж хилар. Фабрика заведующа нов. А. Г. Араклова массехк предложени еннай производственно - технически хьисапера, уж кхьейиндьай, цхьабакъда, царех доагІа дача цунга дІахадьчадац. Авторски вознаграждени хьалийта новкъостал дега дийзар цо ВОИР-а областной Советагара. ТІаккха фу дар тохкам бича гучадьлар? Предложенеш регистраци янза яр, цхьаккха тайпа заключени решени яьяцар. 1000 гаргта саг ва фабрике. 1969 шера 5 авторагара 7 предложени мара кхаьчац. Кхы дикагІа дац гІулакхаш укх шера а. Цига нитта латт из гІулакх механьтта заводашкеи промыслашкеи наьах мара штат йоацандехьа а баьии предложенеш телачеи нагахьа йолча хана къовсам ца хулачеи метте.

Хаттар отт: цу предприятешка коллективаца болх хІана бац? Кагирхой дукха ма бий цига, тоае йиш йолаш а швейникий, сапожникий технологи, а хІана а ха хьатІакхьачаяц?

Моттигерча промышленностеи коммунальни - бытовой предприятеш болхлой профсоюза обкомо уйла тІаяхийта еза цу предприятешка рационализаце болх тесса бита хилара.

И. АЛЕКСЕЕВ,
ВОИР-а член.

Турищева Людмила—дунен чемпионка

СОВЕТСКИ ГИМНАСТКА ТІЕХДИКА ТОЛАМ

ЛЮБЛЯНА, 26 октябрь. (ТАСС). Многоборье дунен йиза чемпионка а хиннай советски гимнастка Турищева Людмилах. 77,05 балл а яьккха. ШоллагІа моттиг яьккхай Эрика-Цухольда (ГДР) — 76,45. кхоалагІа — Зинаида Воронина (СССР) — 76,15.

Командийн зачете потбаьннаб нитта Любляне дунен чемпионате тІехдика говзал гойта вай бахьадика спортсменкаш а.

Чемпионат дІайоладале хьалхагІа СССР кхалнаьла команда йоаккхагІйолча тренера Л. Латынинас йоахар:

— Дунен чемпионате дукхьашха енай Турищева Людмила. Цхьабакъда из Мехико а хиннай, хІаьта гимнастика говзанчашта дика йовзаш а я. СССР кубок шоаза яьккхай Турищевас. Эггара халагІа йола моттигаш Іомаяь лннай из, цо толам бакха тарлу.

Л. Латынинай дешаш баькъ хилар. Белгтала тІехдика толам баьккхар Грознерча гимнастикс. Из толам боаккхача дохкха дакъа лаьцад нитта цун тренера, спорта мастера В. Растороцке а.

Кхетадеш да, Турищева Людмила карагІдаьннача толамашта метел, ерригача советски кхалнаьла кемандас котало яьккха а вай раьаа хилар. Турнир хален сакъердамеи яр, нишаш нервашн боераш боашцаш чІоагІа тІалхийта йийзар цунна. Советски спортсменкаш телар, йиша шоай дахен спортивни цІйсьал дьккхар цар.

Даьхьаш бущаш Турищева Людмилагеи В. Растороцкегеи телеграмма яьхийтар укх деношка КПСС Нохч - ГІалгІай обкомои республика Министрий Советои.

ГАЗЕТАШ ЯЗДЕШ ДА

ХАНО СИХ ВУ

23 октябре кхаччалца газеташ яздара делахмах йолча дениеша дукха сенцагІата,лаьккхац. Республика біарча хьанйнаме цу дешара кхачалца язъяь ерригатиражаш 1970 шера янаара боарамца нийсйича 54,5 процент мара яц.

Нитта латтача гІулакхаша цІенхашта оарцагІйоха беза цу районий бувзама уллайа «Союзпечатех» кулгалхой.

Къаьстта вочча хьал тІа да гІулакхаш Нысарен районе. 23 октябре кхачалца уххаз яздь газеташ 1970 шера 1 январе кхачалца хинарех пхелагІа дакъа а дацар. Цо хьахьонк ая. Д. И. Паровек М. М. Нальгиевеи кулгалдеш бола почтеи «Союзпечатеи» болхлой районе кепайоазув доажаладе гІулакхага дІахьожаш ца хилар.

Цу новкъостала цхьанкха тайпа бувзам доаттабац партийни организаца, предприятешка, совхозашка, кхычахьа газеташ яздара лелахах лаьца хоам бац царга.

Партийни издалеш язъяра тІенаш духа я Шалья, Советски, цхьайолча кхыча районашка. Тоам беш дола хІамаш кІезига да моттигера кепайоазув доажадара гІулакха а. Масала, «Грозненский рабочий» газета яздара тиражаш 1970 шера январаца нийсйича 44 процент я, «Ленинан некъ» — 86, «Сердало» — 20, «Комсомольское племя» — 37, районан газеташ — 50 процент.

Ха хьажац, юхадисача укх кІиранкха дола хІама де деза газеташ яздайтара кампани толамаш чакхъяккхьа. Дукхьа цу гІулакха тІадепаде деза хІанз почтеи «Союзпечатеи» болхлой, берригеча общественни хьисапе кепайоазув доаржадеи деошта низаш.

1970 шера январаца нийсйича районашка 23 октябре кхачалца хьатІадоагІача шера газеташ журналаши яздара лелахах йола

СВОДКА
(проценташца)

Ачхой - Мартана	56,6
Ведана	55,0
Гудермесски	56,0
МалгІабика	73,0
Надтеречни	41
Нысарен	19,0
Наурски	50,3
Ножай - Юрта	60,0
Советски	63,0
Сунженски	50,6
Уруе - Мартана	70,0
Шалья	57,0
Шелковской	68,5
Грозненски	49,0
г. Грозный	54,0
Республике гІолла	54,4

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллен Грознем морхаш а йолаш, юкъ-юкъе догІа а делхаш, къилбаседа-малхбузехьара гІаьхкьача боараме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гІолла 5—10, Грозне 7—9 градус йІовхал йолаш хила а тарлу. ДІахорча шии дени шин буси морхаш а йолаш, юкъ-юкъе ехха а екхаш. 31 октябре цхьацхайолча хана йоачан а йолаш, къилбаседе - малхбузехьара гІийло, гІаьхкьача боарамга кхоачаш мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура буйсашин 1—6, деношка 6—11 градус йІовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ИЗРАИЛА КП ЦК ПОЛИТБЮРО ЗАЯВЛЕНИ

РИМ, 26 октябрь. (ТАСС). Гаргарча Малхбоалера кризис дІаяккхара Советски Союзо лаьцача политике новкъостал цу дунен халкъашта юкъера хьел кхохкаде гІертача ВІашагІкхийттача Штаташтеи Израилаи доал деча тІоаераша дунен цу районе оттаяь кхохкаенна атмосфера дІаяккхара. Йоах «Зуидерех» яхача газета тІа араьккхача Израила Коммунистически парте Центральни Комитета Политбюро заявлена тІа.

Заявлено тІа белгалдаьккхад Советски Союз Гаргарча Малхбоале цу районерча ерригача паччахьалкхенаштеи дерригача халкъаштеи мабоазара боле нийсхони чІоагІеи машар Іалашбе гІерташ хилар.

СССР дерригача халкъий дог цІена доттагІаи шоай болча низагІа Гаргарча Малхбоале а дерригача дунен тІа а машара гІулакха новкъостал деши дилара тешал деш йола Советский Союза позици даькъала юш оаха, йоах заявлене тІа.

Израилерча машар безача наха шоай правительствагара дІадех дерригача халкъашта, царна Израила халкъа а палестински Іарбашта а, хьаштдола 1967 шера 22 ноябре ООН Кхерамален Совето яь резолюци чакхьаккхар дуккье. ООН Генеральни секретара Гаргарча Малхбоалерча лаьрахІа волча викала хьалхленца ещ йолча контакташта юкъе дакъе доацияга.

Г. А. НАСЕРА ЦІИ

КАИР. (ТАСС). Іарбий халкъа тешамеча эзий венача президента Гамаль Абдель Насера цІи малха лоаттаярах бола совам тІайнар Каире хиннача провинцей губернаторий конференце.

Кепайоазово беча хоамагІа, конференце решени тІайцай «Гамаль Абдель Насера ожерелье» яха ОАР-а эггара доккхагІдола совгІат а хІаьта нитта къаман-кортамукъален боламий турпалашта тергйола «Насера орден» а, цо къовсам лоаттабаь принципаш чакхьяхара даькъе тІехдьнна доккхий хІамаш карагІдаларех хІара шера тела Насера цІерагІа

МАЛХА ЛОАТТАЯРА

йола дунен халкъашта юкъера премеш а оттаярах йола решени.

Губернаторий конференца вошта къамаи премеш а совгІаташ а оттадаьд. Насера цІерагІа йола паччахьалкхен премеш тергье ОАР-а гражданашта Іилма, искусства, литература даькъе тІехдьнна доккхий толамаш дахарах. ХІара шера къаьстта премеш хьежаергье юртбоахама производство эггара дикагІа доле хІамаш карагІдувларах.

Решена тІайцай Каире, Александрие, Асуане, Суэцки канала зоне, губернаторий административни центрашка Г. А. Насера памятникаш догІара хьакъехьа.

ІАЬДАЛО Ю РЕПРЕССЕШ

КАРАКАС, 27 октябрь. (ТАСС). Эскаре подразделенеша новкъостал а деш, къаман гвардие отрядаша дІалецай Венесуэла Центральни университета помещенеши студентий городокни. Бронетранспортераш тІарча салташа дІалийнай университета хьатІайоагІа моттигаш. Полице лаьцав массехк преподаватели декани.

Іаьдало из гІулакх дир преподавателийи студентайи боькъонаш теххаеш йолча университетски реформех правительства тІийцача антидемократически закона дуьхьал бовлар дохаде гІертаща.

Кердача репрессеша чІоагІа згІазбигар венесуэльски кагирхой. Полице лелаеча гІулакхашта дуьхьалара демонстраци йир студентий городока районе массехк эзар волча эІамагача сагои йоІои.

Университетски центрий федерацие харцахьа гІулакхаш лаьрхІар Іаьдало лелаерех, царна хьалда дукхьал бовлара берригача венесуэльцаш тІа а хьийхар.

БАНДИТАШ БЕХКТОКХАМЕ ОЗА

СТАМБУЛ, 26 октябрь. (ТАСС). «АН-24» яха советски пассажирски самолет Трабзоне Іойоссаергйолча пилоташ оттабаьча фецарчаши бандита фу де дерхІаш да ю, аьнна Турце юстице министерствагеи кхыча меджлишарча гІулакхий министргеи хаьттад Меджлисе депутате Кемаль Сатыра, яхаш хоам бу «Джумхуриет» яхача газета.

Даьне хаттар тІа йоах «сагаи сагах къахетарах дульзаре зулам даьраша тІаэар дар гучанизм йолаш хилар да», бандитизма цу тайпара гІулакхош цхьанна а правительства мога а дергдац.

МНР. Улан-Батор. ХІара шера кердача цІеношка баха хувш монгольски столицера дукхаш гражданаш.

СУРТА ТІА: Советски Союза новкъосталца хьалъеш латта керда квартал.

В. Будаев сурт.

ТАСС фотохроника.

Капитала духьал

НЬЮ-ЙОРК. «Дженерал моторс» яхача компание заводий 350 эзар волча автомобилаштерашаш йола забастовки шовзткъа денга кхоачаш дІаьх а ейцай, чакхьяргдаларе белгалдоацаш гуш а яц. Алапи лаккхараа пенсионии Іалашяр тоаларахн забастовка ераша дІалелараш кхоачагое ца тугаш чІоагІа хуьал баьннаб предприниматалаш.

Предприниматалаш забастовка йохаеи оучна юкъе даккъалоацараш кхеребен гІеотташе», болхлой бохавза а ба, шоай вахара бокъонаш бахьан къовсам дІахо бахьа кийча а ба. Забастовка ераш чІоагІагІа хьаллацара США ерригта профсоюзаш тІахьийхай «Дейли уорлд» яхача американски коммунистий орган дахча газета.

ОТТАВА. Кхо бутт совгІа ха е «Дженерал моторс» яхача американски компание Торонторча, Сент-Катаринерча, Виндзорерча (Онтарио яха провинци) автомобильни заводий конвейераш меттахь ца хьовш латта. 23 эзар канадски болхлочо цу компание ВІашагІкхийттача Штаташкарча заводий болхлоша яхана чІоагІа стачечни къовсам лоаттабу. Кепайоазово деча муьІаралах, «Дженерал моторс» яхача компание предприятешкара забастовка укх шера Канаде хиннача эггара йоккхагІчарех цаІ я.

БОНН. Малхбузен Германе болхлой — металлистий профсоюзо ФРГ эггара йоккхагІа промышленни районаш хулаш йолча Къилбаседа Рейн-Вестфалии Саарие яхача лаьтташкарча машинаш ечеи металлургически промышленноста 1,25 миллион гаргга волча болхлочун алапи лакх а дайтад, къахьегама хьалаш тоа а дайтад. Шоаш лелаер могийтаргдоацаш дола дІахоийташ иттаи йолча предприятешка забастовка яр бахьан долаш къахьегамхоша дІадехараш дикка кхоачашдаза боалазар предприниматалаш.

(ТАСС).

НЬЮ-ЙОРК. 26 октябрь. (ТАСС). Ший тІехьарча юбилейни заседание ООН Генеральни Ассамблея тІайнар «ВІашагІкхийттача Къамий Организаце ткъаь пхиъ шу дизарца дувзадена яь деклараци».

Деклараце тІа ООН ткъаь пхиъ шера баьча балха итогаш а яьй, тІехьа тІайоагІача хана цун хила деза керттера декхараш къоаста а даьд. ООН членаш йолча паччахьалкхенаша цу тІа торжественно чІоагІду шоаш ВІашагІкхийттача Къамий Организаце Устава тешаме хилари цу тІа оттадаь декхараш кхоачашде шоаш чІоагІо яь хилари.

Шийнцхьалола кхоачамбоацараш хинналале а, дунен халкъашта юкъера машари кхерамзален хьаллоаттаеча халкъий цхьатарра бокъонаш хиларен шоаш къаста йиш хиларен принципа харжа тІа доттагІлен гІулакхаш дегІадоалаеча боккха лоархІам бола хІама даьд ООН-а, яхаш белгалдоаккх декларацие тІа.

ООН 25 шу дизарца дувзаденна яь деклараци

ООН членаш йолча паччахьалкхенаша, йоах документа тІа, цІаькха а чІоагІо ю ВІашагІкхийттача Къамий Организаце керттера декхар кхоачашде — дунен халкъашта юкъера машари кхерамзален лорзе, дунен халкъашта юкъе дувла къовсамаш машаре къоастаде а йоах ерригача паччахьалкхенашка.

Деклараце тІа къаьбал юш герза, къаьстта ядерни герза доазув оттадара яь лоархІаме дунен халкъашта юкъера соглашенеш, уж тайпа соглашенеш кхеталашка ергхиларах тешам бенна а хувш. хІаьта нитта цу тІа ерригча правительстваш тІахьех цІаькха а чІоагІо яь герз хьадерга: совсаден юкъера дагадоалар кхоачашден гІертара, дунен халкъашта юкъе эффективни тІахьожам а лоаттабеш массане а герз дІадаккхара.

Колониализм дІайоаккхача толамаш дакъа дале а, йоах документа тІа, дукхача территореш тен халкъаштеи хьалха а санна бокъо йоа шоаш къаста а шоай лоІаме хила а, къаьстта Намибена, Къулбехьен Родезена, Мозамбика, Гвинеяна (Бисау). Из лазу хьакаранка ца тугача цхьайолча паччахьалкхенашеи Къулбехьен Родезе законах йоацача режимаи. Деклараце тІа чІоагІду колониальни халкъий шоаш къаста, кортамукъа а шоай лоІаме а хила дІаяхха йиш йоаца бокъо хилар, хІаьта нитта бакъду колониальни халкъаша шоашка мел йолча средстваша кортамукъа бахьан къовсам лоаттабар законагІа доагІаш хилар. Хилазза дарг мел доаца дерригадз моральни материальни новкъостал хьадеха а из кхача а цар бокъо хилар.

Оаха, ООН членаш йолча паччахьалкхений викалаша, йоах деклараце тІа, тахьна харцахьа лоархІ аламаш зархІарин совехан духьалара эпартеида тела политика. Оаха цІаьхха а чІоагІо и апартеида духьал къовсам лоаттабераша тхоай низ ца ихое, Устав машара Къулбехьен Африкера апартеид дІаяхха а. Оаха нитта карцахьа лоархІ низа — Іоткьаш барен тиранех ерригта формаш, мичча хьа уж хьахинна яле а, хІаьта нитта расизми расовой дискриминаце практикеи шоай дерригача гІулакхашца.

Тахан. Йоах деклараце тІа, адамашта хьалхашка латт критически тІехьатетта йиш йоацеи альтернатива — е машара вІаши гІулакхаш лелалелеи прогресси шерьир е вІашагІкъастар, конфликташ, кхьиеттел вІаши хІаланбар. ВІашагІкхийттача Къамий Организаце ткъаь пхиъ шу дизар торжественно белгал а доаккхаш, оаха, ВІашагІкхийттача Къамий Организаце викалаша, чІоагІо и хаьита чІоагІа бола машар Іалашбера ве низ мел кхоачашцар, ве. Устава тІа дІа оттадаьраша цун принципаш лелае, адамаш машара, нийсхон, прогресса новкъа дІахьалехашка ахара ВІашагІкхийттача Къамий Организаце деча гІулакхашта новкъостал дергдарах дизза Іеша а тем.

ЛадувгІа, хьажа

РАДИО
29 октябрь

6.30 — «Юртара вахар» (гІалгІай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.22 — Комсомольски «алеш» (эрсий меттала). 8.45 — «Парте дош халкъа юкъе» яха корреспонденци. 9.00 — Москва. 16.00 — Республика комсомольцашта пошта концерт. 16.30 — «Къона тІехье» (нохчий меттала). 16.45 — ВЛКСМ Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретаро новкъоста Грозова къамаьл. 17.00 — ГІалмакхой АССР 50-шу дизара хетаь передача (эрсий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 17.45 — «Вай индустриальни мохк» (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Ашараш. 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ
29 октябрь

17.45 — Цу деной сийле йоаргьаш» «Краеведчески музеера репортаж (гІалгІай меттала). 18.30 — Миллионий ленински университет. «Экономикеи демографии» (ЦТ) 19.00 — «Комсомольцашта тьалхашкахьа гІо болх...» (нохчий меттала). 19.10 — Телевизионни кердадараш (нохчийи эрсийи меттала). 19.30 — Дунен юкъера обозрени. 19.45 — Шоана, бераш. 19.55—«Боккхавура дог» яха художественни фильм (кхоалагІеи йиъалагІеи сера). 21.50 — Эфире я «Къонал» (ЦТ).

РАДИО
30 октябрь

6.30 — «Юртара вахар» (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.22 — Халхара ашараш (гІалгІай меттала). 8.45 — «Къона тІехье» (гІалгІай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Концерт. Моцарта 41-гІа симфони. (эрсий меттала). 16.30 — Парте 24-ча съезда хетаю. «Машараи социализмаи тІехье КПСС лоаттабу къовсам». КхоалагІа беседа (эрсий меттала). 16.45 — Концерт (нохчий меттала). 17.15 — КПСС 24-ча съезда накъаддоахаш. «Съезда сийнарче вахтех» яха корреспонденци (гІалгІай меттала). 17.30 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 17.45 — «Вай индустриальни мохк» (эрсий меттала) 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Ашараш. 18.40 — Москва

ТЕЛЕВИДЕНИ
30 октябрь

18.05 — «Хьа орденаш, комсомол» яха документальни фильм (йиъалагІа сера). 18.35 — Коммунистех дола дувцараш. Лорнкорнолог Сайханов (нохчий меттала). 18.45 — Телевизионни кердадараш (гІалгІайи эрсийи меттала). 19.10 — Хоамаш. 19.15 — Киножурнал. 19.25 — Октябрь позе гІа». Республика поэташ революцех (гІалгІай меттала). 19.45 — Шоана, бераш. 20.00 — Къилбаседе Кавказа композиторий творчество. Балкхарой композитор Жетеев. 20.30 — «Шадаккхи нохчиерзаш латта» яха художественни фильм. 22.10 — «Нанеш оал Малмяхова Хаинфе» яха телефильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бекктоккхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурен промышленностен отделий — 3-42-30; [illegible] боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/64.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни культуры промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/64.

СФ05233. Заказ № 10583.